

HRVATSKI VOJNIK

Broj 23. Godina II. 4. ožujka 2005. www.hrvatski-vojn timer.hr BESPLATNI PRIMJERAK

U Dočasničkoj
školi u Jastrebarskom

BMATT tečaj za instruktore

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

NEW DELHI

Francuska i Indija protiv mina

Varuna 2005. naziv je zajedničke vježbe mornarica Francuske i Indije, koja je započela 27. veljače a traje do 9. ožujka. Riječ je o vježbi uklanjanja morskih mina koja se provodi u vodama Arapskog mora, uz obalu južne Indije.

Varuna je inače tradicionalna od 1998. godine i uvijek je riječ o mornaričkim operacijama, ali ovo je prvi put da su one protuminske.

Od francuskih brodova u vježbi sudjeluju minolovci Orion i Aigle, te zapovjedni brod za protuminsko ratovanje Loire (ukupno 300 članova posade). Indijsku mornaricu predstavljaju minolovci Kozhikode, Cannanore i Cuddalore, na kojima je 250 ljudi. Prema riječima indijskog predstavnika, za njih je osobito zanimljiva francuska protuminska oprema, koja uključuje lasere, najmodernije sonare, te vozila na daljinsko upravljanje.

ISLAMABAD

Khanove umirujuće poruke

Komentirajući informacije iz Indije koje govore da će budžet za troškove obrane tamo porasti za 7,8 % i iznositi 19 milijardi dolara, glasnogovornik pakistanskog ministarstva vanjskih poslova rekao je da dvije zemlje "moraju ići prema ravnoteži, i da ne bi smjelo postojati ozračje utrke u naoružanju", ali "to povišenje ne pridonosi pozitivnom trendu". Glasnogovornik Masood Khan dodao je i da je u regiji potrebno "ograničenje nuklearnih programa, opća, konvencionalna ravnoteža, zapravo, ograničenja na svim stranama".

KARTUM

Predaja naoružanja

Uakciji prikupljanja osobnog naoružanja od civila, do 28. veljače sudanska je vlada u regiji Južni Darfur prikupila oko 3000 primjeraka. Riječ je o oružju koje je bilo rabljeno tijekom građanskog rata koji je u tom dijelu Sudana trajao dvije godine, a u kojemu je poginulo desetine tisuća te je protjerano više od milijun i pol ljudi. Oružje zasad predaju pripadnici plemena koji su podupirali pobunjenike protiv Vlade, a kada će to učiniti pripadnici provladinih milicija, Vladin glasnogovornik nije objavio.

DEN HAAG

Još Nizozemaca u Afganistanu

Nizozemsko ministarstvo obrane objavilo je da će uskoro poslati nove postrojbe za podršku operaciji Enduring Freedom u Afganistanu. Riječ je o 250 specijalaca i 85 članova helikopterskih postrojbi koji će letjeti i opsluživati tri transportna helikoptera Chinook. Prema priopćenjima, zadaće koje očekuju Nizozemce uključuju "visoki stupanj rizika" koji Vlada smatra prihvatljivim s obzirom na važnost misije.

NAIROBI

Irački pilot pušten iz sigurnosnog nadzora

Četiri godine bilo je potrebno kenijским vlastima da najzad oslobode iračkog pilota Muhameda Adeldakira el-Dahasa. Pilot se još 2000. godine ilegalno našao u Keniji i zbog toga proveo godinu dana u zatvoru, da bi bio pušten uz kaznu od otprilike sto dolara. Vlada ga je pokušala deportirati u Jordan, što je on odbio. Vraćen je u Keniju i zadržan u zatvoru uz obrazloženje da je riječ o sigurnosnom nadzoru. Nakon što je ovaj tjedan pušten, uz primjedbu kenijških dužnosnika da "ipak nije nikakva sigurnosna prijetnja" i da stoga više nema razloga da ga drže u zatvoru, organizacija UNHCR-a smjestila ga je i sad mu nudi izbor od nekoliko zemalja gdje bi ga mogla smjestiti. Naime, el-Dahas se odbija vratiti i u postsadamovski Irak.

BRUXELLES

Velika NATO-ova mornarička vježba

Deset članica NATO-a od 3. do 16. ožujka provode najveću vježbu antipodmorničkog ratovanja pod nazivom Noble Marlin 05. U vježbi će sudjelovati mornarice deset zemalja (Francuska, Njemačka, Grčka,

Španjolska, Kanada, Italija, Portugal, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, SAD), a od plovila izdvajamo šest podmornica (od kojih svaka sudjeluje i kao "lovac" i kao "lovinica"), brodove iz NATO-ove mornaričke Grupe 2, te nekoliko talijanskih brodova.

Područje vježbe bit će u vodama oko Sicilije, a stožer u Napulju. Prema službenim navodima, vježba "demonstrira NATO-ovu odlučnost da napreduje u u pomorskim i obalnim operacijama rabeći multinacionalne snage sastavljene od brodova, podmornica i zrakoplova".

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morh.hr)
Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipičić,
Josipa Perica
Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,
Dubravko Kovač
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek
Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)
Prijevod: Jsenka Pešek
Tajništvo redakcije: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić
Lektor: Lidija Bogišić
Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852

Pretplata:
Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informira-
nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-
platnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:
MORH
Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojniki.hr>
E-mail: hvojnik@morh.hr
Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

BMATT tečaj za instruktore

Polazna je ideja tečaja obučiti obučavatelje, odnosno pomoći dočasnici da postanu vrsni instruktori i da svoje znanje što lakše i učinkovitije prenesu drugim vojnicima. Tečaj je usmjeren na razvoj dočasnika u instruktore

Strana 4

Svečani doček pripadnika IV. kontingenta OSRH u vojarni "Croatia"

"Kao i naši prethodnici, pokazali smo svoje sposobnosti te pridonijeli povećanju sudjelovanja naših časnika kako u kabulskoj brigadi, tako i u zapovjedništvu. Sretni smo što su naš rad i ljudski potencijal prepoznali međunarodna zajednica i zapovjednici u postrojbama", istaknuo je nakon povratka iz misije zapovjednik IV. kontingenta bojnik Nikica Miljak

Strana 7

Remontni zavod

Remontni zavod obavlja remont najviše razine i nužan je u ustroju. On drugim postrojbama HV-a daje potporu u održavanju, kao i u održavanju ispravnosti, a to znači funkcionalnosti zadovoljavanja tehničkih i taktičkih zahtjeva

Strana 12

F-16E/F - Falcon za XXI. stoljeće

Unatoč činjenici da je prvi F-16 poletio prije više od 30 godina, a zahvaljujući stalnim modernizacijama, Falcon se i dalje ubraja među najsuvremenije i najsvestranije borbene avione. Posebna mu je odlika izvrstan odnos cijena/učinkovitost

Strana 22

Naslovnicu snimio Dubravko KOVAČ

Naglasci s tečaja

- **ideja tečaja** je pomoći dočasnima da postanu vrsni instruktori
- **važan dio tečaja** je izobrazba za mirovne operacije
- **polaznicima** je pružena mogućnost da se upoznaju sa stranim standardima i procedurama postupanja u mnogim područjima
- **prednost dočasnika OSRH** je njihovo stvarno borbeno iskustvo

U Dočasničkoj školi u Jastrebarskom

BMATT tečaj za instruktore

Polazna je ideja tečaja obučiti obučavatelje, odnosno pomoći dočasnima da postanu vrsni instruktori i da svoje znanje što lakše i učinkovitije prenesu drugim vojnicima. Tečaj je usmjeren na razvoj dočasnika u instruktore, ističe se važnost standardizacije i unifikacije izobrazbe kako bi svi učili istu stvar na isti način i kako bi se izbjegla odstupanja koja, iako ponekad izgledaju nevažna, mogu narušiti koheziju i učinkovitost

Toma VLAŠIĆ,
snimio Davor KIRIN

Tečaj je dio britanskog programa British Military Advisory and Training Team, sjedište programa je u Češkoj Republici, a namjena mu je obučavati obučavatelje. Riječ je o tečaju za izobrazbu dočasnika i trenutačno ga polazi dvadeset dočasnika OSRH

Dočasnička škola u Jastrebarskom mjesto je na kojem prvi put u Hrvatskoj traje dočasnički tečaj za instruktore, dio britanskog programa *British Military Advisory and Training Team* (BMATT). Sjedište programa je u Češkoj Republici u gradu Viškovu. Naši dočasnici redovito odlaze na školovanje u Viškovo pa imaju iskustva s BMATT-om. Školovanja su zamišljena kao pomoć britanske vojske oružanim snagama tzv. tranzicijskih država središnje i istočne Europe.

Osim hrvatskih polaznika, BMATT program izobrazbe pohađali su i polaznici iz brojnih drugih država: Bugarske, Češke Republike, Slovenije, Estonije, Letonije, Litve, Uzbekistana, Makedonije, Poljske, Srbije i Crne Gore, Ukrajine, itd. Do sada je kroz program prošlo oko 500 polaznika. S hrvatske je strane na raznim izobrazbama u Viškovu dosad bilo više od 25 polaznika.

Školovanje organizira i provodi Velika Britanija, a pomoć u provedbi pruža i češka vojska, kao neka vrsta domaćina, jer se program odvija na teritoriju Češke Republike. Jezgru programa čini 25 britanskih časnika i dočasnika. Oni su zaduženi za stručnu organizaciju i provedbu programa te prenošenje znanja

polaznicima putem raznih izobrazbi u trajanju od jednog do tri mjeseca.

Iako je sjedište programa u Češkoj, neki tečajevi se odvijaju u drugim državama, kao što je to slučaj s ovim u Hrvatskoj. Ideja o održavanju četverotjednog tečaja za dočasnike u Hrvatskoj postoji od 2004., a realizira se od 21. veljače do 18. ožujka 2005. Planiran je još jedan tečaj. Trebao bi se održati tijekom kolovoza ove godine.

Hrvatska strana osigurava prostor i opremu te polaznike. Britanska strana osigurava program i instruktore. Britanski se tim sastoji od jednog starijeg instruktora i tri instruktora, svi su dočasnici, te vođe tima, bojnika Scotta Howea. S hrvatske strane u tečaju sudjeluju i dočasnici koji su završili školovanje u Viškovu te su na neki način "veterani" programa BMATT. Svaki je "veteran" dodijeljen jednoj skupini i služi kao osoba za vezu između hrvatskih polaznika i britanskih instruktora. To je svakako zanimljiv pristup jer našim polaznicima omogućava informiranje o posebnostima takve izobrazbe iz prve ruke. Britanskoj, pak, strani olakšava snalaženje i provedbu nastave.

Britanski instruktore su iz sastava kraljevskih marinaca, kopnene vojske i

ratnog zrakoplovstva. Hrvatski polaznici su iz sastava kopnene vojske (korpusi i podstožerne postrojbe). Zanimanje za tečaj među hrvatskim dočasniciima je vrlo veliko, a on je iznimna prigoda za svladavanje novih znanja i vještina, rad po novom programu s kojim se do sada nisu susretali, te mogućnost izravnog kontakta s kolegama dočasniciima iz britanske vojske. Upravo prenošenje iskustava, formalno i neformalno, jedna je od velikih prednosti takvih aktivnosti.

Polaznici će na kraju tečaja dobiti diplome, svojevrsni certifikat o završenoj izobrazbi. Treba napomenuti kako je BMATT tečaj u stvari pilot - projekt izvan sustava redovitog školovanja dočasnika u OSRH. Zato su iskustva za budućnost vrlo zanimljiva, jer će polaznicima omogućiti usporedbu naučenog u sklopu BMATT-a i u sklopu redovitog dočasničkog školovanja. Polaznici će moći usporediti i način organizacije školovanja i metodiku izvedbe nastave te i usvajanja znanja. Ne dvojimo kako će ta iskustva biti vrijedan doprinos daljnjem usavršavanju i unapređivanju dočasničke izobrazbe u OSRH.

Obuka obučavatelja

Polazna ideja ovog tečaja bila je obučiti obučavatelje, odnosno pomoći dočasniciima da postanu vrsni instruktori i da svoje znanje što lakše i učinkovitije prenesu drugim vojnicima. Procijenjeno je, a to su nam potvrdili i britanski instruktori, kako hrvatski dočasnici imaju više nego dovoljno taktičkih i vojnostručnih znanja. Učiti ih onomu što već dobro znaju bilo bi nepotrebno i neracionalno.

■ *Hrvatski su dočasnici vrlo dobri, profesionalni, željni stjecanja novih znanja i vještina te imaju dobro praktično poznavanje vojnih vještina, istaknuo je bojnici Scott Howe dodavši kako je cilj tečaja naučiti ih kako svoje znanje stručno i razumljivo prenijeti dalje*

Umjesto toga uči ih se kako svoje znanje stručno i razumljivo prenijeti dalje, kako obučiti druge vojnike.

Pri tome ne treba zaboraviti kako su hrvatski dočasnici svoje znanje stjecali u borbenim djelovanjima tijekom Domovinskog rata. Prošli su najtežu školu, učeći u stankama između bitaka, u ratu provjeravajući ono što su teoretski svladali. Najveća je prednost takvog školovanja stvarno borbeno iskustvo, a s tim se danas može pohvaliti malo vojski. To je ona specifična prednost koju hrvatski vojnici imaju u odnosu na većinu svojih europskih kolega.

Tečaj je usmjeren na razvoj dočasnika u instruktore, ističe se važnost

hrvatskim te korisno uporabiti strana iskustva ako su bolja i učinkovitija.

Tečaj za instruktore traje četiri tjedna. Prvi tjedan tečaja obuhvaća metode instrukcija i vođenje. Cilj je prvog tjedna naučiti polaznike značajkama instruktora, strukturi nastavnog programa, odnosno procesa obuke, poticanje i održavanje želje za učenjem, tehnike pitanja i vrednovanje predavanja.

Obuka za mirovne misije

Jedno od osobito zanimljivih područja je izobrazba za mirovne operacije. Obrađuju se opće teme, kao što je uvod u mirovne operacije,

Tijekom tečaja osobito je isticana važnost standardizacije i unifikacije izobrazbe posebice u postupcima vezanim uz pravilno rukovanje oružjem

standardizacije i unifikacije izobrazbe, kako bi svi učili istu stvar na isti način i kako bi se izbjegla odstupanja koja, iako ponekad izgledaju nevažna, mogu narušiti koheziju i učinkovitost. Osobito je važno nastojati na standardizaciji u pogledu postupaka vezanih uz

osobnu sigurnost, npr. pravilno rukovanje osobnim naoružanjem kako bi se izbjegli incidenti, ranjavanja, samoranjavanja ili još teže posljedice.

Polaznicima je pružena prigoda za upoznavanje sa stranim standardima i procedurama na mnogim područjima. Mogu ih iz prve ruke usporediti s

do posebnih vještina nužnih za terensko djelovanje, kao što su pretres osoba, kontrolna točka za vozila, pravila djelovanja (teoretski i praktični dio), reakcija na paljbu u naseljenom mjestu, upravljanje incidentima. Taj je dio posebice zanimljiv jer pruža polaznicima znanja koja se danas u europskim vojskama iznimno cijene, jer mnogi vojnici dio svoje službe provode izvan svoje domovine osiguravajući mir i stabilnost tamo gdje je potrebno. Poznavanje vještina potrebnih za mirovne misije sve je važnija osobina modernih vojnika za XXI. stoljeće.

Upravo su razne mirovne operacije model aktivnosti koji će moderna vojska sve više obavljati. Mirovne operacije, kao i sve druge vojne operacije, imaju svoje specifičnosti i zato ih je potrebno pažljivo izučavati i uvježbavati vojnike, dočasnike i časnike u skladu s njima. ■

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA OBRAMBENU POLITIKU
SLUŽBA ZA NATO I
PARTNERSTVO ZA MIR**

**raspisuje
INTERNI NATJEČAJ**
za popunu upražnjenih
radnih mjesta

Viši stručni savjetnik - časnik u PCC, ustrojbeno mjesto: pukovnik - jedan izvršitelj, mjesto službe: Mons, Kraljevina Belgija
Uvjeti: - osobni čin: pukovnik ili kapetan fregate
VSS - društveni ili tehnički smjer iskustvo na poslovima međunarodne obrambene suradnje s naglaskom na NATO/PfP odgovarajuća izobrazba znanje engleskog jezika - minimalno 93% ALCPT ili STANAG 3332

Viši stručni savjetnik, SRM.
I - jedan izvršitelj, mjesto službe: Bruxelles
Uvjeti: VSS - društveni ili tehnički smjer znanje engleskog jezika - minimalno 90% ALCPT ili STANAG 3232 iskustvo na planu međunarodne obrambene politike i suradnje, položen DSI 10 godina radnog staža

Stručni savjetnik, SRM.
I - jedan izvršitelj, mjesto službe: Bruxelles
Uvjeti: VSS - društveni ili tehnički smjer znanje engleskog jezika - minimalno 90% ALCPT ili STANAG 3232 iskustvo na planu međunarodne obrambene politike i suradnje, položen DSI 5 godina radnog staža

Stupanje na dužnost pod rednim brojem 1 je 1. kolovoza 2005., a na dužnost pod rednim brojem 2 i 3 je 1. rujna 2005.

Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta potrebno je dostaviti **do 24. ožujka 2005.** na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12/II, 10 000 Zagreb, ili na e-mail: nato@morh.hr
Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon **01/4568-750** ili **01/4568-099**.

Vojarne predane gradu Gospiću

U vojarni "Pazariška" u Gospiću 23. veljače u nazočnosti državnog tajnika Ministarstva obrane Mate Rabotega, pomoćnika ministra za materijalne resurse Ive Bačića, pomoćnika ministra obrane za ljudske resurse Željka Goršića, zamjenika zapovjednika HKoV-a general bojnika Mladena Kruljca, zapovjednika V. korpusa HKoV-a brigadnog generala Josipa Zvirotića, načelnika Odjela za nekretnine Velimira Anića, župana Ličko-senjske županije Milana Jurkovića, gradonačelnika grada Gospića Milana Kolića i direktora javnih poduzeća grada Gospića potpisan je ugovor o darivanju i primopredaji vojarni "Pazariška" i "Mile Frković-Ćičov" te Doma HV-a na uporabu gradu Gospiću.

Grad Gospić u projektu prenamjene objekata planira Dom HV-a prenamjeniti za društveno-uslužne sadržaje, vojarnu "Pazariška" za potrebe izgradnje tržnice i njezinih pratećih sadržaja, a vojarna "Mile Frković-Ćičov" bit će predana na uporabu javnoj vatrogasnoj postrojbji grada Gospića.

Na prigodnoj svečanosti nazočnima su se obratili državni tajnik Ministarstva obrane Mate Raboteg, župan Ličko-senjske županije Milan Jurković i gradonačelnik grada Gospića. Pri tome

snimio S. POGAČIĆ

snimio S. POGAČIĆ

je istaknuta nada i obveza da će predani objekti uskoro biti stavljeni u funkciju lokalne zajednice.

Svečanost je završena simboličnim spuštanjem državne zastave koja je u vojarni "Pazariška" bila neprekidno od 1991. godine.

S. POGAČIĆ

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA MATERIJALNE RESURSE
SLUŽBA ZA INFORMACIJSKU I
KOMUNIKACIJSKU TEHNOLOGIJU
raspisuje**

INTERNI NATJEČAJ
za popunu upražnjenih
radnih mjesta

Viši stručni savjetnik, VSS, smjer informatički ili tehnički, 10 godina radnog iskustva, položen DSI, poznavanje engleskog jezika, 1 izvršitelj

Viši stručni savjetnik, VSS - pukovnik, smjer informatički ili tehnički, 10 godina radnog iskustva, vojna znanja, poznavanje engleskog jezika, 2 izvršitelja

Stručni savjetnik, VSS, smjer informatički ili tehnički, 5 godina radnog iskustva, položen DSI, poznavanje engleskog jezika, 1 izvršitelj

Viši stručni referent, VSS, smjer informatički ili tehnički, položen DSI, poznavanje engleskog jezika, 1 izvršitelj

Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta potrebno je dostaviti **do 21. ožujka 2005.** na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, Bauerova 31/II. Osoba za kontakt: **Marija Marić Bajić**, tel: **4567-518**

Svečani doček pripadnika IV. kontingenta OSRH u vojarni "Croatia"

Potvrdili visoku profesionalnost

"Kao i naši prethodnici, pokazali smo svoje sposobnosti te pridonijeli povećanju sudjelovanja naših časnika kako u kabulskoj brigadi, tako i u zapovjedništvu. Usporedbe radi, ovaj je kontingent imao šest stožernih časnika, dok će već idući imati deset. Sretni smo što su naš rad i ljudski potencijal prepoznali međunarodna zajednica i zapovjednici u postrojbama", istaknuo je nakon povratka iz misije zapovjednik IV. kontingenta bojnik Nikica Miljak

Andrea DEČAK, snimio Dubravko KOVAČ

Samo 24 sata nakon što je V. hrvatski kontingent ispraćen u misiju u Afganistan, u vojarni "Croatia", 23. veljače, upriličen je svečani doček njihovih prethodnika. U kasnim večernjim satima stigao je autobus iz zagrebačke zračne luke i stao ispred restorana vojarnje. Naši su pripadnici ponovno, nakon šestomjesečne razdvojenosti, bili sa svojim najbližima.

Riječi dobrodošlice IV. kontingentu uputili su zamjenik načelnika GSOS-a RH general pukovnik Slavko Barić, pomoćnik ministra za obrambenu politiku Igor Pokaz, te zapovjednik Uprave vojne policije brigadir Ivan Jurić. Istaknuvši kako je i ovaj kontingent potvrdio visoku profesionalnost hrvatskih pripadnika u multinacionalnim misijama, general Barić je zahvalio svima na napretku u ostvarenju hrvatskih težnji prema euroatlantskim integracijama. Pretpostavljajući koliko je teško i željeno bilo vrijeme povratka, s razumijevanjem smo prve trenutke pre-

pustili najbližima, a razgovor s našim pripadnicima ostavili nakon večere. Informacije i osvrt na boravak u Afganistanu dao nam je zapovjednik kontingenta bojnik Nikica Miljak. "Četvrti hrvatski kontingent iz misije ISAF vratio se, provedši zadaću. Kao i naši prethodnici, pokazali smo svoje sposobnosti te pridonijeli povećanju sudjelovanja naših časnika kako u kabulskoj brigadi, tako i u zapovjedništvu. Usporedbe radi, ovaj je kontingent brojao šest stožernih časnika, dok će već idući imati deset. Sretni smo što su naš rad i ljudski potencijal pre-

Nestrpljivo iščekivanje obitelji napokon je završilo

■ *I ovaj kontingent potvrdio je visoku profesionalnost hrvatskih pripadnika u misijama, kazao je general Slavko Barić*

poznali međunarodna zajednica i zapovjednici u postrojbama", istaknuo je bojnik Miljak. Obavljajući dužnost časnika za vezu zapovjedništva ISAF-a između zapovjedne strukture ISAF-a te predsjedničke palače, većine ministarstava afganistanske vlade i svih veleposlanstava u Kabul, te dužnost zapovjednika nacionalnog kontingenta, bojnik Miljak je napomenuo kako to zahtijeva mnogo rada i truda, ali je stečeno iskustvo dragocjeno. Upitan o razdvojenosti od obitelji, zapovjednik IV. HRV CON-a VP-a uz smijeh odgovara:

"Ja sam Dalmatinac i kod nas se kaže da jedemo kruh sa sedam kora. Ovo je naš poziv i obitelji su toga svjesne. Nije lako biti odvojen od bližnjih, ali kao dio posla i profesije znamo da i na to moramo biti spremni. Uloga svih modernih vojski je takva i trebamo biti ponosni što smo pokazali da možemo pratiti te trendove, te da smo dorasli biti dijelom internacionalnih postrojbi", zaključio je bojnik Miljak. Čestitajući na uspješno obavljenim zadaćama, povukli smo se s mjesta dočeka znajući da svaki od sljedećih trenutaka zaslužen pripada onima koji su ih nestrpljivo iščekivali. ■

Kvadrilaterala

Utemeljena kao trilateralala Italije, Mađarske i Slovenije, bitno je pridonijela ostvarivanju mađarskih i slovenskih euroatlantskih strateških ciljeva. Države članice, kojima se pridružila i Hrvatska, pronašle su u takvom udruživanju zajedničke političke, gospodarske i sigurnosne interese

Dražen JONJIĆ

Tijekom desetljeća suprotstavljenosti, u vremenu nakon raspada bipolarnog poretka, pojavljuju se inicijative prvo jačanja bilateralnih prekograničnih odnosa, a onda, u nastavku, i u kvalitativnoj nadogradnji, podizanje inicijativa na multilateralnu regionalnu razinu kako bi se lakše ostvarivali zajednički ciljevi i kako bi se svojim doprinosom kroz regionalnu suradnju dao prinos stabilnom i sigurnom europskom okružju, ali i ostvarili pojedinačni ciljevi zemalja tadašnje "nove Europe" na njihovom ubrzanom putu integracija u euroatlantske asocijacije, poglavito EU i NATO. Jedna od takvih regionalnih inicijativa je i kvadrilaterala. Utemeljena je na talijansku inicijativu u listopadu 1996. deklaracijom ministara vanjskih poslova Italije, Mađarske i Slovenije. Te tri susjedne države pronašle su u takvom udruživanju zajedničke političke, gospodarske i sigurnosne interese. U vremenu u kojem je nastala, tadašnja trilateralala, te osobito Italija kao stara članica EU-a i NATO-a, učinila je mnogo na bržem ostvarivanju mađarskih i slovenskih strateških interesa. Iako je od početka bilo zamišljeno da suradnja unutar ove inicijative bude na svim razinama, povijest inicijative ne bilježi neke važnije projekte do 13. studenoga 1997. kada su u Budimpešti trojica premijera dogovorili osnivanje multinacionalne vojne postrojbe - trilateralne brigade za mirovne operacije, poznatije kao MLF (*Multinational Land Force*) brigada.

Republika Hrvatska je iskazala volju za priključenje toj inicijativi. U njezin rad uključila se 13. rujna 2000. potpisujući Deklaraciju iz Gödöllöa koja ističe suradnju zemalja članica na po-

dručju izgradnje koridora V, vojnu suradnju, jačanje malog i srednjeg poduzetništva uz pomoć fondova EU-a, suradnju u turizmu te zajedničkom djelovanju na području suzbijanja ilegalnih migracija i krijumčarenja droge. Od rujna 2000., ulaskom Hrvatske u inicijativu, ona postaje kvadrilaterala.

MLF - uspješni projekt kvadrilaterale

Iako je na samim počecima ove inicijative bilo govora o cijelom nizu projekata, njezin najvažniji, može se reći i jedini ostvareni projekt, jest zajednička vojna postrojba - MLF brigada, koja je dogovorena u studenom 1997., a službeno utemeljena potpisivanjem utemeljiteljskog sporazuma 18. travnja 1998. Ta bi postrojba sukladno utemeljiteljskim aktima trebala kao laka pješaka brigada služiti u mirovnim misijama. Nadnevak 1. rujna 2001. smatra se službenim datumom početka rada zajedničkog zapovjedništva MLF brigade u kojemu sudjeluju predstavnici Mađarske, Slovenije i Italije. Zapovjedništvo je tehnički otvoreno 29. studenoga 2001. u Udinama. Od studenoga 2003. do kraja lipnja 2004. zapovjedništvo MLF-a sudjelovalo je u mirovnoj misiji "Joint Guardian" na Kosovu, gdje su stečena prva praktična iskustva ML-a u operacijama potpore miru. Može se procijeniti kako će u budućnosti MLF moći neovisno zapovijedati snagama razine brigade u mirovnim operacijama. Brigada MLF-a ustrojava se u omjeru 60% pripadnika iz Italije te po 20% iz Mađarske i Slovenije. U istim omjerima utemeljeno je i zapovjedništvo. Trenutačno brigada u stvarnosti funkcionira kao talijanska postrojba (brigada "Julia"), no to će se s vremenom mijenjati pošto su i iz Mađarske i iz

Slovenije određene postrojbe koje će se nadograđivati na talijanski kostur.

Republika Hrvatska pokazala je živu zainteresiranost za sudjelovanjem u MLF brigadi. Ta zainteresiranost proizlazi iz želje za intenzivnom dobrosusjedskom suradnjom te iz doprinosa izgradnje povjerenja i stabilnosti kako u regiji, tako i na globalnom planu, u slučaju uključivanja MLF-a u mirovnu misiju. Ne treba zaboraviti kako su ostale tri članice kvadrilaterale članice i EU-a i NATO-a, tako da suradnja s njima pridonosi interoperabilnosti, osobito s NATO-om. Sudjelovanje u MLF brigadi može se gledati kao vrlo realnu vježbu rada u NATO-u. Naravno, za punopravno sudjelovanje Republike Hrvatske u MLF brigadi potrebno je ispuniti nekoliko što unutarnjih što međunarodnih pravnih regulativa. Može se sa sigurnošću tvrditi, promatrajući dosadašnje hrvatske aktivnosti na planu približavanja MLF-u (godine 2002. službeni zahtjev za članstvom, 17. siječnja 2004. odobren nam je status promatrača, 2004. upućen je časnik za vezu u Zapovjedništvo MLF-a), kako je sigurno hrvatsko uključivanje u taj segment kvadrilaterale.

Inicijativa je bitan doprinos izgradnji stabilnosti i povjerenja u regiji. U svakom slučaju zemlje članice povezuju zajednički politički, gospodarski i sigurnosni interesi. Treba istaknuti i racionalnost u sudjelovanju u budućim mirovnim operacijama, gdje se združenim naporima s manjim sredstvima postižu veći rezultati. Sve su to razlozi koje i naša zemlja ima na umu aktivno sudjelujući u kvadrilaterali. Takav angažman pridonosi približavanju NATO-u i Europskoj uniji, ubrzanjem naših strateških vanjskopoličkih ciljeva. ■

Zagreb - Baku - Kabul

Nakon slijetanja u Kabul, na pisti smo ugledali ozarena lica pripadnika prethodnice koji su s nestrpljenjem očekivali naš dolazak, a malo kasnije smo imali prigodu pozdraviti se i kratko porazgovarati s pripadnicima IV. kontingenta. Preplanulih lica i s velikim osmijehom zadovoljstva zbog završetka misije pokušali su nam u što kraćem vremenu prenijeti što više informacija...

Iz Afganistana Robert MIKAC

Nakon priprema održanih u Hrvatskoj došlo je vrijeme odlaska u ISAF VII misiju. Pripreme 5. voda VP-a za BPMO bile su nešto drukčije i vremenski kraće od priprema prijašnjih vodova za ISAF misiju. S obzirom na prenesena iskustva i naučene lekcije iz prijašnjih misija, obuka pripadnika 5. voda VP-a za BPMO (borbenu potporu mirovnim operacijama) bila je usredotočenija.

Peti kontingent (HRV CON-a) ima 50 pripadnika, od kojih sastav 5. voda VP-a za BPMO broji 37 pripadnika. Sveukupno, unutar V. HRV CON-a

vršnih priprema za put glavnine snaga V. HRV CON-a. Prethodnica, koja je otišla 12 dana prije glavnine snaga, pripremila nam je većinu neophodnih elemenata za pravodobno uključivanje u posao.

Prvi dojmovi pozitivni

Na put smo krenuli letom Air Adriatica iz snježnog Zagreba preko sunčanog Bakua do tmurnog Kabula. U Bakuu smo sedam sati sjedili u zrakoplovu i čekali dozvolu za polijetanje prema Kabulu, zbog loših vremenskih uvjeta iznad Kabula. Nakon

slijetanja u Kabul, na pisti smo ugledali ozarena lica pripadnika prethodnice koji su s nestrpljenjem očekivali naš dolazak, a malo kasnije smo imali prigodu pozdraviti se i kratko porazgovarati s pripadnicima IV. kontingenta tijekom našeg istovara a njihovog utovara opreme. Preplanulih lica i s velikim osmijehom zadovoljstva zbog završetka misije pokušali su nam u što kraćem vremenu prenijeti što

više informacija.

Dojam je, a kako sam uvidio i drugih pripadnika koji do sada nisu bili u misiji, na putu od kabulske zračne luke do kampa Warehousea točno onakav kako smo i mislili. Sve je to zbog dobre pripreme u RH tijekom koje smo nastojali prikupiti što više informacija s terena.

Nakon dolaska u hrvatski kamp prvi dojmovi pripadnika koji su već bili u misiji bili su pozitivni i govorili su o pomaku na bolje, svi zajedno smo zadovoljni prostorom i smještajem unutar kampa, a potruditi ćemo se

podići kamp na još višu razinu opremljenosti i funkcionalnosti.

Tijekom prvoga dana pripadnici kontingenta ispunili su formulare neophodne za izdavanje službenih akreditacija, obišli MP postaju i upoznali se s multinacionalnim MP kolegama.

Cijeli kamp - veliko gradilište

Već prvoga dana boravka V. HRV CON-a u misiji bila je vježba uzbuđivanja za cijeli kamp Warehouse u kojoj su sudjelovali i naši pripadnici. Sa svakim kontingentom pripadnici OS RH dobivaju važnije zadaće u ovoj misiji, što svjedoči o njihovoj profesionalnosti. Treba istaknuti da su OS RH prvi put određene za mjesta zapovjednika satnije MNMP (*Multinational Military Police*) u KMNB-u, tj. zapovjednika svih vojnih policajaca unutar Kabulske multinacionalne brigade. Primopredaja dužnosti zapovjednika KMNB MNMP satnije između sadašnjeg zapovjednika, a to je njemački satnik Greyer i zapovjednika V. HRV CON-a, bojnika Zebeča, bit će 22. ožujka.

Kamp Warehouse je onakav kakvim smo ga i zamišljali, i još u boljem stanju nego što nam je prikazano. Cijeli kamp izgleda kao veliko gradilište s mnoštvom različito uređenih nacionalnih kampova. Jedan veliki mravinjak različitih nacija, misija, mnoštvo raznobojnih odora. Hrana koju smo do sada kušali u njemačkoj kuhinji izrazito je dobra. U ponudi je nekoliko različitih menija s neograničenom konzumacijom hrane i sokova tijekom obroka.

Tijekom ovih prvih nekoliko dana vrijeme nam brzo prolazi zbog upoznavanja s novim prostorima, sadržajima i poslovima... ■

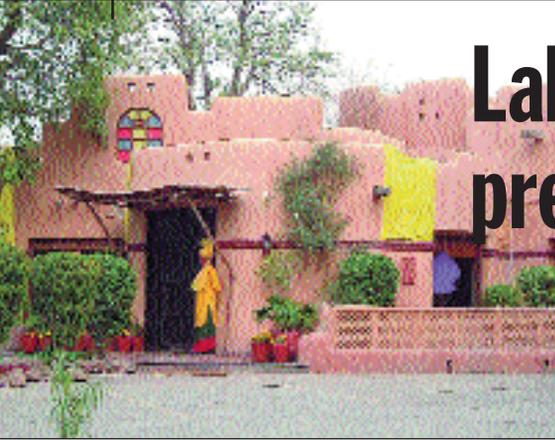
Smjena pripadnika IV. i V. kontingenta OSRH na kabulskom aerodromu

ima 17 pripadnika koji već imaju iskustva iz misija ISAF III ili ISAF IV, dok je unutar samog voda 14 pripadnika koji su bili u već spomenutim misijama. Tako imamo vrlo dobro izbalansiran vod što se tiče znanja i iskustva.

Od pripadnika IV. kontingenta dobili smo informacije o obimu i vrsti zadaća, rasporedima radnog vremena, kakvoći i životnim uvjetima u kampu. No nakon odlaska prethodnice V. HRV CON-a i njihovog dolaska u Kabul imali smo intenzivne kontakte s njima radi što optimalnijih za-

Lahore - od tmurnog predgrađa do blještavih avenija

Na ulazu u tromilijunski Lahore, prijestolnicu Punjaba, prosjaci spavaju na pločnicima blizu trga na kojem se dijeli besplatna hrana. Onda se tmurno predgrađe pretvara u sve ljepši i ljepši grad...

Iz Indije Davor ČULJAK

Pitam Mahbooba može li me odvesti do četiri sata udaljenog Lahorea. Kaže, rođen sam da služim. Stiže, tamnosmeđu haljinu zamijenio je jeansom. Bez mnogo priče sjedamo u Suzuki Baleno, kišni se dan pretvara u sunčano blještavilo. Na ulazu u tromilijunski Lahore, prijestolnicu Punjaba, prosjaci spavaju na pločnicima blizu trga na kojem se dijeli besplatna hrana. Ima tu poderanih deka i vreća za spavanje, čak i poneki krevet. Onda se tmurno predgrađe pretvara u sve ljepši i ljepši grad. Novi kolodvor, zoološki pa botanički vrt, nepregledna avenija s blještavim bolnicama u staklu i metalu s obje strane, bezbroj Mc'Donaldsa i lijepih stambenih zgrada.

Svetište Sikha i festival zmajeva

Svetište Sikha iz XVIII. st., u čijem je dvorištu neki utjecajni "arhitekt" uredio kriket stadion, pa Royal Mosque iz doba Mogulskog carstva. Zidine oko grada slične onima oko Dubrovnik. Ulazimo u dvorište katedrale. S desna, na umjetnom brežuljku natkriveni kip Majke Božje do kojeg se dolazi uskim popločanim puteljkom. Onda svraćamo do samostana u blizini, nude nas ručkom. Uzimamo čaj, Mahboob je odlučio da ručamo u jednom od tisuću restorana u Gulbergu, najljepšem kvartu u Lahoreu. Ulazimo u Village. Izvana nešto poput građevine kakvu djeca prave na plažama od pijeska. Živopisno uniformirani vratar želi nam dobrodošlicu. Na zidu nekoliko upadljivih slika princeze Diane za njezina posjeta. Na drugom, predsjednik Musharaf i ostali važni gosti. A unutra... Unutra lijepe žene, neke bez muške pratnje. Što li će one tu same,

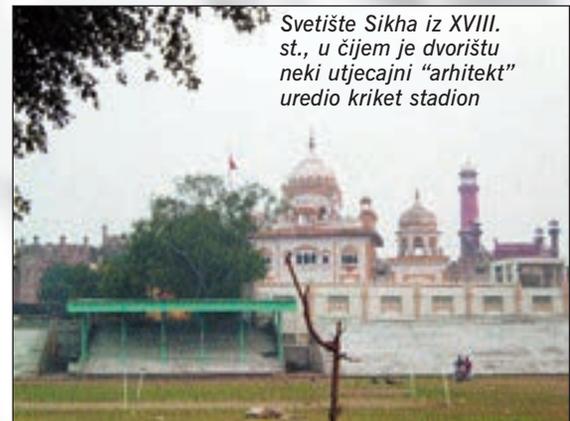
odmah pomislih, kao netko koga je već davno spucalo kulturološki šok. Orijentalna glazba s harmonijem i bubnjevima, na žalost bez plesačica. Ali zato s izvrsnom hranom koju pripremaju pred tobom, u minijaturnim seoskim kućicama kroz koje kružiš s pladnjem u rukama. Konobari su tu samo da ti promijene pribor za jelo i salvete kada se uputiš po iduću turu. Cijena je ista, i za prosjaka i za cara, bez obzira na to koliko si puta u stanju ručati.

Večeras počinje Basant, festival zmajeva. Djeca i odrasli su već na ulicama, balkonima i krovovima zgrada. Nitko više ne radi. Svi stanovnici će sudjelovati na proslavi. Dolazi i Musharaf. Provlačimo se kroz sporedne zakrčene uličice u kojima još nije zatvoren promet. Posvuda kamere i reflektori koji će obasjavati nebo. Nitko ne obraća pozornost na automobile, svi su iskrivili vratove i prate let svoga i tuđih zmajeva. Ljudi koji su vidjeli Lahore reći će vam - Lahore Lahor. Nema Lahorea do Lahorea. Sutradan čitam u novinama, 13 mrtvih, više od 500 povrijeđenih. Neke su pogazili automobili, neki su pali s krovova, nekima su se žice zmajeva zaplele u dalekovod i ubila ih je struja...

Uspostavljena dugo očekivana autobusna linija

Indija i Pakistan dogovorili su u Islamabadu pokretanje dugo očekivane autobusne linije između Srinagara, ljetne prijestolnice indijskog dijela, i Muzafarabada, glavnog grada pakistanskog Azad Kašmira. Od travnja ove godine desetljećima razdvojene kaš-

mirske obitelji napokon će se opet moći sastati. Ili upoznati. Sjedim s Arie-bom nakon gotovo dva mjeseca. Na njemu majica "Žuja je zakon". Navratio je iz Karachija gdje snima svoj prvi CD. Potpisao je trogodišnji ugovor s poznatom producentskom kućom i već sredinom ove godine gostuje u Japanu. A prije toga, u svibnju, stiže u Hrvatsku, u Zagreb u kojem je živio tri-

Svetište Sikha iz XVIII. st., u čijem je dvorištu neki utjecajni "arhitekt" uredio kriket stadion

naest godina i koji, kaže, poznaje sto puta bolje od Islamabada. Dolazi s ovdašnjim vrlo popularnim kawwali sastavom. Pitam ga hoće li opet gostovati kod Malnara. Na uključenom TV pakistanski zabavni program. Selman, jedan od najpoznatijih pakistanskih pjevača, vođa grupe "Janoon", ili na hrvatskom "Strast", pjeva u duetu s prelijepom indijskom zvijezdom zabavne glazbe svoju Guntananana, o dvoje dalekih rođaka koji su se prvi put vidjeli u Delhiju i zaljubili jedno u drugo. I nadaju se, kao i golema većina ovdje i tamo, da su problemi zauvijek prestali, i da prva autobusna linija neće ostati i jedina, i da će susjedi voditi ljubav, a ne rat. ■

Vjenčanje u šatoru uz devino mlijeko

Na naše iznenađenje posluženo nam je devino meso s devinim mlijekom. Dobar odgoj i pristojnost nalažu da treba jesti kako se domaćin ne bi uvrijedio. Sva sreća pa nam je za piće poslužena coca cola...

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO

TS Mijek nalazi se u Južnom sektoru misije MINURSO, u dijelu Zapadne Sahare koju nakon stupanja na snagu vojnog ugovora sa UN-om nadzire FPOL (Fronta Polisario). Kako je zapovjednik 3. vojnog područja FPOL jednom rekao, naši odnosi su izrazito prijateljski. Radi održavanja takvih odnosa, što je izrazito važno za sigurnost vojnih promatrača, preko časnika za vezu dobili smo poziv da nazočimo ceremoniji vjenčanja u obližnjem civilnom kampu. Pozivu smo se izrazito obradovali i, naravno, prihvatili ga. Bila je to još jedna prigoda da bolje upoznamo ovdašnje ljude, njihov način života i običaje.

U nekoliko minuta cijeli šator na nogama

Kako ceremonija vjenčanja traje dva dana, odlučili smo posjetiti kamp posljednje večeri, te kao pravi gosti domaćinima smo darovali ono što se najviše cijeni u pustinji: vodu, sokove i nešto hrane. To je bio službeni poziv, pa smo na vjenčanje otišli u odorama i uz pratnju časnika za vezu. Vjenčanje se održavalo u dva šatora od kojih je jedan bio za mlađe goste, a drugi za starije. Nakon dolaska, u znak dobrodošlice, posluženo nam je tradicionalni čaj, nakon čega su i ostali gosti i uzvanici

počeli pristizati. Vrlo brzo je šator bio prepun ljudi, žena u tradicionalnim nošnjama, muškaraca i djece. Bio je velik otprilike 30 kvadrata, a pod je bio prekriven ukrasnim tepisima ručne izrade i s mnoštvom malih šarenih jastuka. Vrijeme je prolazilo u razgovoru s domaćinima, a zatim, slijedeći tradiciju, počeo je ples koji su vrlo zdušno prihvatili i promatrači. U nekoliko minuta cijeli šator je bio na nogama. Nakon plesa, upitao sam domaćina gdje su mladeni, a on je objasnio kako se mladenka ne smije vidjeti, te kako je budući suprug s rodbinom u drugom šatoru.

Specijalitet - devino meso

Nakon još jednog čaja počela je večera. Na naše iznenađenje posluženo nam je devino meso s devinim mlijekom. Dobar odgoj i pristojnost nalažu da treba jesti kako se domaćin ne bi uvrijedio. Unatoč vrlo visokoj cijeni devinog mesa od 1500 dolara, moram priznati da joj okus tome ne odgovara. To je najblaže što mogu reći o tom specijalitetu. Isto vrijedi i za devino mlijeko. Sva sreća pa nam je za piće poslužena coca cola. Većina nas nakon večere nije ni pomišljala na kolače.

Nakon večere koja se prilično odužila i uz još nekoliko plesova praćenih

tradicionalnom arapskom glazbom i zvukovima bubnjeva, došlo je vrijeme za oproštaj s domaćinima. Kurtoazni pozdravi, dobre želje mladencima i želje za skori ponovni susret označili su vrijeme za povratak na TS.

Sukladno tjednom planu ophodnji, određen sam za vođu ophodnje na pola puta do TS Oum Dreyga, koji se nalazi na strani koju nadzire Marokanska kraljevska vojska. Takve tzv. L/U (*link-up*) ophodnje dobra su prigoda za upoznavanje promatrača s ostalim TS-a u sektoru te za izmjenu iskustava. Ophodnja je vrlo kratka, otprilike oko 100-tinjak kilometara u oba smjera, ali kako ni mi ne možemo predvidjeti izvanredne događaje koji nam se mogu desiti, uvijek u vozilima imamo ručne frižidere s nešto hrane i sokova, a ako je suvozač u drugom autu dobre volje, imamo i termosicu s kavom. Na mjestu sastanka dviju ophodnji kratko se predahne, nešto pojedje i vraća natrag na TS. Ponovno ćemo se sresti s našim dragim prijateljima i kolegama za nekoliko dana u našoj bazi, kada njihova ophodnja dođe na tzv. *overnight*. Kao pravi, dobri domaćini priredit ćemo im tradicionalnu zabavu i potvrditi prijateljstvo, predanost jednih drugima u izvršenju naše plemenite zadaće ovdje u Zapadnoj Sahari. ■

Remontni zavod

Spoj znanja i iskustva

Remontni zavod obavlja remont najviše razine i nužan je u ustroju. On drugim postrojbama HV-a daje potporu u održavanju, kao i u održavanju ispravnosti...

Milenka PERVAN STIPIĆ, snimio Davor KIRIN

Ustrojavanjem Zapovjedništva za logistiku prije godinu i pol, nekadašnja 310. br remontne potpore pripojena je njima, i to kao ustrojbeno cjelina promijenjenog naziva - Remontni zavod.

Današnji Remontni zavod je ustrojen kao i svaka druga postrojba HV-a, no on ima i neke specifičnosti koje ga čine jedinstvenim. Naime, osoblje Zavoda se osim pružanja remontne potpore najviše razine u HV-u bavi i izradom manjih pričuvnih dijelova radi ubrzanja remonta, i to dijelova koji se dobivaju tokarenjem, glodanjem, te manji dio brušenjem.

Problem zavoda - nedostatak novog educiranog osoblja

Zbog tih je specifičnosti nužna i tehnička priprema rada u smislu inženjerske potpore u održavanju sredstava naoružanja i vojne opreme. Tom djelatnošću se bave inženjeri i tehničari, a njihova konkretna zadaća je kako konstrukcija tako i pronalaženje novih tehnologija u održavanju i remontu, kao i u modernizacijama u kojima Remontni zavod sudjeluje.

Vodeći razgovor sa zapovjednikom Remontnog zavoda pukovnikom Željkom Kiršićem, dobila sam i riječju i slikom izvrstan uvid u složenost poslova kojima se Zavod bavi. Prema riječima pukovnika Kiršića, srce Zavoda čini satnija za remont oružja. Ustrojena je tako da je jedan dio osoblja zadužen za pješačko oružje, jedan vod za remont topničkog oružja svih vrsta - od minobacača do topova svih promjera, protuzrakoplovnih topova, haubica, isto tako i raketnih lansera, jednocijevnih, višecijevnih i dr. Tu je i vod za remont

vođenih raketnih sustava, i to sustava za protuzrakoplovne rakete. Uz to, ustrojen je i samostalni vod za remont motora na raznim oružjima, borbenim vozilima, te vod za opće radove, a bavi se izradom manjih dijelova, te pruža usluge svima u lancu. Veliki problem Zavoda je nedostatak novog educiranog osoblja pose-

■ "Srce Zavoda čini satnija za remont oružja", ističe zapovjednik pukovnik Željko Kiršić

bice elektrotehničke i strojarske struke čije se znanje tek duljim radom u Zavodu može dograditi. Primjerice, ne može mehaničar za automobile tek tako otkloniti kvar na tenku, a da prije toga nije u Zavodu prošao određenu selekciju. Tek za 4 do 5 godina može se očekivati da pojedinac stekne primjeren znanje za takvu vrstu posla. I ovdje je riječ o jednoj nelogičnosti i teškoći u kvalitetnom funkcioniranju, a sve je vezano za kriterij ostanka u službi. Pojednostavljeno rečeno, kada pojedinac u Zavodu postane kvalitet-

no osposobljen, on ujedno postaje i neperspektivan; ako, primjerice, mehaničar za topnička oružja ili zapovjednik desetine za remont oružja želi napredovati, mora otići negdje drugdje. Dolazak i ostanak ljudi, kako iz vojnog ustroja tako i iz civilstva, zasigurno bi se uravnotežio kada bi postojale i određene stimulacije za specifičnosti rada u Zavodu.

Remont najviše razine

Inače, nakon svakog remonta oružja koji se obavi u Zavodu obvezna je provjera kvalitete učinjenog, provjera funkcionalnosti oružja, što se najčešće izvodi na određenim poligonima. Remontni zavod obavlja remont najviše razine i nužan je u ustroju. On drugim postrojbama HV-a daje generalnu potporu u održavanju, kao i u održavanju ispravnosti, a to znači funkcionalnosti zadovoljavanja tehničkih i taktičkih zahtjeva. Ako se, primjerice, pri projektiranju nekog oružja postavlja taktički zahtjev određenog tipa (brzina paljbe za topničko oružje 5-6 metaka u minuti, domet 40-ak km, brzina postavljanja u borbeni položaj takva i takva, i dr.), plus tehnički zahtjevi, onda i konstrukciju treba prilagoditi takvim uvjetima. Intencija je suvremenih vojski da se, primjerice, za borbena vozila izabere jedna platforma, jedan tip podvozja vozila, a dogradnju svatko obavlja prema svojim zahtjevima, potrebama i vrsti postrojbe te namjeni sredstava koje ima - za izvidanje, topništvo, ABK sredstva i dr. Time se pojednostavljuje održavanje. Na kraju nije nadmet još jednom spomenuti vrsnost osoblja u Remontnom zavodu, taj spoj znanja i iskustva, pa je tako, primjerice, zapovjednik desetine i organizator, i instruktor, i mehaničar. Taj problem unificiranosti jamačno ne muči veće i ekonomski moćnije vojske. ■

Denni Lipić, hrvač "Varteksa" i ročnik sportske satnije

Švedski hrvač i hrvatski vojnik

U Švedskoj nema ovakve postrojbe, a vojni rok traje deset mjeseci. Ne bih mogao ni trenirati niti se natjecati. Ovdje je stvarno super, mnogo bolje nego što sam se nadao...

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

Može se reći da je Denni Lipić (19) "internacionalizirao" sportsku satniju. Naime, ovaj hrvač varaždinskog "Varteksa" i švedskog "Helsingborga" (trenutačno mu to članstvo miruje), aktualni prvak Hrvatske u kategoriji do 96 kg, rođen je i odrastao u Švedskoj. Novi životni pravac odredila mu je činjenica da je sin Hrvata koji su prije trideset godina otišli raditi u Švedsku. No, boravak u Hrvatskoj, Hrvatskoj vojsci i hrvatskom hrvanju sada ga je doveo u neke dvojbe koje nam je objasnio na svojem izvrsnom hrvatskom sa skandinavskim naglaskom.

Ovo je prvi put da ste u Hrvatsku došli na dulje vrijeme?

Cijeli sam život u Švedskoj. Rođen sam u Halmstadu, a u Klipanu sam završio sportsku gimnaziju. To je škola u kojoj uz nastavu imate mogućnost baviti se određenim sportom. Trenirate prije i poslije nastave, od 6.30 do 7.30, a zatim od 16.30 do 18.00. Tamo ste i smješteni. Takav sustav je izvrstan. Da sam išao u običnu gimnaziju, ne bih mogao uspješno kombinirati školu i hrvanje.

Vaša usporedba kvalitete hrvanja u Švedskoj i Hrvatskoj?

Švedani imaju bolje rezultate, ali mislim da se u Hrvatskoj jako dobro trenira i da ima perspektivnih hrvača, te da će hrvanje doći na višu razinu. Sve je, zapravo, gotovo isto. Najveća razlika je u uvjetima. Švedske su dvorane modernije i kvalitetnije opremljene. Znam za hrvatsku tradiciju vrhunskog hrvanja, glavni trener hrvatske reprezentacije Vlado Lisjak bio je olimpijski pobjednik.

Hrvate li za švedsku ili hrvatsku reprezentaciju?

Imam dvojno državljanstvo, ali sada hrvam za Švedsku. Nastupao sam na Europskom prvenstvu u kadetskoj konkurenciji, pa u juniorskoj. Još me čeka jedna juniorska godina nakon čega prelazim u seniore. Možda ću promijeniti reprezentaciju, ali još nije ništa sigurno.

Mogu li se uspjesi iz mladih konkurencija nastaviti i u Vašoj seniorskoj karijeri?

Osvojio sam zlato na švedskom i četvrto mjesto na europskom kadetskom prvenstvu. Nedavno sam u Helsingborgu bio treći na seniorskom prvenstvu Švedske. Dakle, uz mnogo treniranja...

Kako je došlo do toga da ste došli u Hrvatsku služiti vojni rok?

U Švedskoj nema ovakve postrojbe, a vojni rok traje deset mjeseci. Ne bih mogao ni trenirati niti se natjecati. Ovdje je stvarno super, mnogo bolje nego što sam se nadao. Za ovu mogućnost saznao sam od ljudi iz Hrvatskog hrvačkog saveza.

Kako je uopće došlo do kontakta između Vas i ljudi iz hrvatskog hrvanja?

Prije četiri godine s obitelji sam bio u posjetu rodbini u Čakovcu. Zanimalo me hrvatsko hrvanje i gdje bih mogao malo trenirati pa smo na Internetu pronašli web-stranicu varaždinskog kluba "Varteks". Kada sam nazvao i predstavio se, rekli su mi da reprezentacija u Varaždinu ima trojedne pripreme i da im se mogu pridružiti. Uskoro sam počeo nastupati za klub, i tako je počelo... Svi su me izvrsno primili. I sada, u Zagrebu, navečer mogu tre-

nirati s kolegama hrvačima iz drugih klubova.

Cijenjeni ste hrvač u obje zemlje. Prije ili kasnije morat ćete donijeti konačnu odluku gdje živjeti i za koga nastupati.

U Hrvatskoj mi je dobro. Lisjak mi je rekao da me reprezentacija želi i dodao u šali "da više neću moći s njima na pripreme ako ne promijenim državljanstvo". Kada odslužim vojsku, želim upisati fakultet, ali još nisam siguran koji. Možda kineziološki ovdje u Zagrebu... Znam mnogo hrvača koji studiraju i više nemaju vremena za trening. Bez faksa se ipak ne može. Mnogo toga imam u glavi i moram još razmišljati. U svakom slučaju niti u Švedskoj niti u Hrvatskoj ne može se živjeti od hrvanja. Samo najbolji Švedani nastupaju u njemačkoj Bundesligi i tamo zarađuju pristojan novac. Ne tražim mnogo, samo želim normalno živjeti i trenirati.

Koja Vam se od dvije zemlje čini ljepšom za živjeti?

Bolje mi je u Hrvatskoj. Ljudi su ovdje otvoreniji. Mogao bih živjeti ovdje, ali svi prijatelji i rodbina su mi u Švedskoj. Razgovarao sam i s roditeljima o tome, oni se za sada ne misle vratiti. Ništa mi ne sugeriraju, rekli su mi da sam odlučim. Za to imam još četiri mjeseca, mislim da je to dovoljno vremena. ■

Obljetnica 202. br PZO-a

U vojarni "Pukovnik Milivoj Halar" u Dugom Selu obilježena je 12. obljetnica 202. br PZO-a. Svečanosti je nazočio izaslanik zapovjednika 1. korpusa HKoV-a brigadir Vjeran Rožić kazavši, između ostalog, pripadnicima postrojbe: "Rezultati

koje 202. brigada postiže na zajedničkim gađanjima roda PZO-a dovoljno govore o kvaliteti provedene obuke i upravo to je jamstvo sigurnosti hrvatskog neba u budućnosti". Svečanosti su nazočili zamjenik zapovjednika Zapovjedništva HRZ-a i PZO-a brigadni general Darko Rukavina, te drugi visoki časnici OSRH. Na kraju svečanosti pripadnicima postrojbi podijeljene su pohvale, nagrade i promaknuća.

OJI

Tečaj instruktora

U virovitičkoj vojarni započeo je 28. veljače tečaj za instruktore vođenja protuklopnih vođenih raketa (POVR) prve i druge generacije. Riječ je o aktivnosti iz naputka za obuku HKoV-a, a virovitička 15. POtrb je provoditelj zadaće te je ovlaštena za izdavanje licenci instruktora. Na početku tečaja polaznike iz postrojbi

HKoV-a pozdravili su zapovjednik 15. POtrb pukovnik Mijo Hokman, zapovjednik 2. bojne 15. POtrb pukovnik Ferdo Mišulin, satnik Siniša Šušak iz HKoV-a Odjela topništva, te satnik Serfet Ciriković, voditelj pododsječka za obuku i razvoj u 15. POtrb, poželjevši svima uspješan i plodonosan rad. Tečaj će završiti 23. ožujka vježbom gađanja na vojnom poligonu Gašinci.

A. D.

Vježba s bojnim gađanjem 16. trbr

Tijekom veljače bjelovarska 16. trbr provela je taborovanje s pokaznom vježbom i bojnim gađanjem na SBO-u "Eugen Kvaternik" Slunj.

Prvog dana uspješno je provedeno poluposredno TBG iz VLR 128 mm "RAK-12" i neposredno gađanje iz topova 76 mm M 42 "ZIS" kao kruna SVO ročnika generacije IV/04.

Drugi dan brigada je ugodila 34 časnika i dočasnika iz postrojbi HKoV-a za koje je organizirana pokazna vježba "Sekcija za vatrenu potporu bojne i timovi za vatrenu potporu satnije u borbi".

Pokazna vježba se sastojala od dva dijela: multimedijalne prezentacije "Implementacija partnerskog cilja" i TBG kao praktičnog dijela pokazne vježbe.

Pukovnik Ivan Frljužec, o.d. načelnika stožera 16. trbr multimedijskom je prezentacijom "Implementacija partnerskog cilja" upoznao nazočne časnike i dočasnike što se do sada učinilo, te što se planira učiniti u obuci prednjih topničkih motritelja i kontrolora vatrene potpore.

"Svaki pješak se može obučiti i postati topnički motritelj. Iako nemamo temeljnu opremu kojom bi trebao raspolagati tim prednjih motritelja, ne znači da se ne možemo obučavati na sredstvima kojima brigada raspolaže", istaknuo je pukovnik Frljužec.

U sadašnjoj obuci, koju je prošlo 30

djelatnika brigade, uloženi su veliki naponi kako bi se što više približili standardima NATO-a. Obuka prednjih motritelja uključena je u godišnji naputak za obuku 16. trbr i provodit će se intenzivnim tečajevima po posebnom programu, taktička uvježbavanja, vježbe i TBG

s namjenskom organizacijom.

Težišna zadaća je iskoristiti iskustva i osoblje za provedbu tečaja obuke prednjih motritelja na razini HKoV-a i uključiti prednje motritelje iz drugih postrojbi u provedbu gađanja za ZVO radi osvježavanja stečenih znanja.

Također, želi se satnijske timove iz 16. trbr uključiti u obuku satnija za mirovne operacije. Konačni rezultat te obuke bili bi timovi za vatrenu potporu satnije i timovi prednjih motritelja koji su osposobljeni neke zadaće odrađivati i s postrojbama zemalja članica NATO-a.

Vježba je nastavljena TBG topovima 76 mm M42 "ZIS". U sklopu vježbe je sudjelovala i pješačka satnija 2. gbr minobacačima 120 mm. U praksi je pokazano kako bi trebao izgledati "Poziv za vatru" na hrvatskom, a potom i na engleskom jeziku.

Cilj je bio upućivanje poziva za vatru timova prednjih motritelja prema satnijskim timovima, gdje su prednji motritelji izvršitelji topničkog bojnog gađanja, a to je svojevrsno testiranje kompletnog sustava.

OJI

Sjećamo se Gavrana

U Krivom Putu, nedaleko od Senja, na mjesnom groblju, obilježena je jedanaesta obljetnica pogibije legendarnog zapovjednika iz 1. gbr **Tigrovi**, pukovnika Damira Tomljanovića Gavrana.

Snimio I. Matošević

Skupu su uz obitelj nazočili i načelnik Glavnog stožera OS-a RH general zborca Josip Lucić, brojni visoki časnici i suborci te predstavnici mjesne vlasti i udruga proizašlih iz Domovinskog rata. General Lucić i zapovjednik 1. gbr brigadir Tomo Medved položili su vijenac i

zapalili svijeću na grobu poginulog suborca. Brigadir Medved u svom se obraćanju prisjetio ratnog puta pukovnika Damira Tomljanovića ističući njegovo domoljublje. Molitvom se skupu obratio i generalni vikar Vojnog ordinarijata mons. Josip Šantić, a potom je u mjesnoj crkvi Gospe Snježne služena misa zadušnica.

Za života Gavran je uživao veliko povjerenje i poštovanje podređenih vojnika i nadređenih zapovjednika. Jednostavan i samozatajan nesvjesno je ucrtavao svoj put iznimnog bojovnika i predvodnika među suborcima. Sa suborcima iz 1. gbr bojevao je na mnogim bojišnicama diljem Hrvatske, obnašao je niz odgovornih dužnosti i zapovijedao zahtjevnim borbenim operacijama. Dodijeljena su mu brojna priznanja i odličja, bio je za života jedan od najmlađih časnika i zapovjednika na terenu u činu pukovnika. Poginuo je 17. veljače 1994. obilazeći suborce na položajima na Velebitu.

I. MATOŠEVIĆ

Duhovna obnova

U vojarni na Malom Lošinjju održana je od 24. do 27. veljače duhovna obnova za djelatnike MORH-a i OS-a RH.

Snimio D. Kovač

Organizirani u dva turnusa, proljetnom i jesenskom, takvi se duhovni susreti provode od 1999. godine na tri lokacije - Splitu, Puli i Malom Lošinjju, a godišnje ih pohodi oko 1 200 ljudi.

O prirodi duhovnih vježbi razgovarali smo s vojnim kapelanom ZZIO-a, Mi-

hovilom Filipovićem. "Duhovne vježbe u vojsci ulaze u pastoralnu skrb na inicijativu Vojnog ordinarijata. Dakle, one su na razini cijele vojske, kao i hodočašća. Cilj im je prije svega pomoći ljudima da se duhovno obnove, da se odmore i motiviraju, osnaže kroz molitvu i druženje, te osvježe one vrijednosti o kojima kroz godinu nemaju vremena promišljati", istaknuo je kapelan Filipović, dodavši kako za ljude osobito važnost ima osobni kontakt koji se na duhovnoj obnovi ostvaruje, te ispovijed i molitva koja im ulijeva nadu i pruža svjetlo za dalje. Dvadeset i četvero djelatnika MORH-a i OS-a koji su sudjelovali na obnovi u potpunosti se složilo s opisanom svrhom vježbi. Možda više od riječi potvrđivali su to osmjesi i otvoreni, srdačni pristupi unutar malog kolektiva koji je u četverodnevnom druženju tražio i pronašao mir.

A. DEČAK

Gađali ročnici sportaši

Ročnici sportske satnije 28. veljače posvetili su se samo jednom "sportu", koji je ovaj put predstavljao vojničku vještinu: streljaštvu. Na strelištu "Vrapčanski potok" dvadesetak vrhunskih sportaša u sklopu redovite obuke pristupilo je boj-

nom gađanju, a rezultati su bili iznadprosječni za ročnike, što je u ovoj satniji već poslovično. Nije ih omela niti velika hladnoća u podsljemenskoj zoni. Ipak, voditelji gađanja natporučnici Barić i Mandir su po rezultatima istaknuli dvojicu: hrvača Dennija Lipića i nogometaša Maria Lučića.

Ročnike sportaše tijekom gađanja obišao je i njihov nadređeni, zapovjednik ZIO-a brigadir Marjan Biškić.

D.V.

Prvi dočasnik GSOS-a u HRM-u

U radnom posjetu Zapovjedništvu i postrojbama HRM-a boravio je prvi dočasnik GSOS-a RH, časnički namjesnik Goran Turk sa suradnicima.

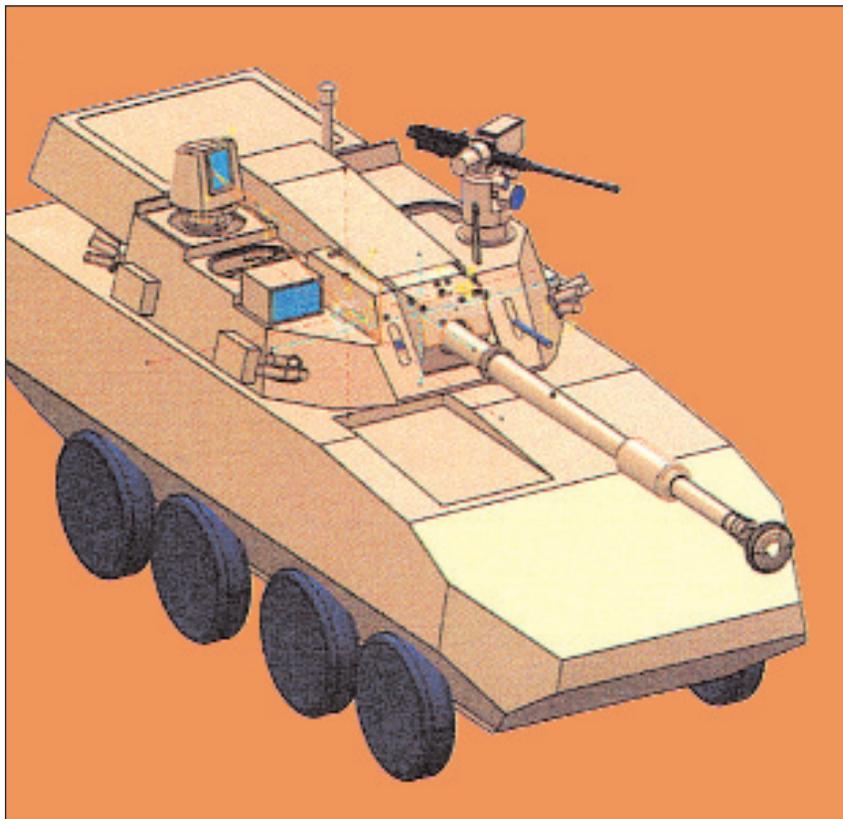
Prvi dočasnik HRM-a nadnarednik Branimir Marušić i prvi dočasnik flote HRM-a časnički namjesnik Goran Orlić upoznali su prvog dočasnika GSOS-a RH s trenutnim stanjem, dostignućima i problemima u svakodnevnom životu i radu dočasničkog zbora i DLP-a u postrojbama HRM-a.

Obilaskom raketne topovnjače RTOP-21 Šibenik i satnije za održavanje raketnog naoružanja, prvi dočasnik GSOS-a RH uvjerio se u vrlo visoke standarde, stručnost i profesionalni odnos koji dočasnici HRM-a ispoljavaju u svakodnevnom radu s vrlo zahtjevnom tehnikom.

I. S.

Kupola CT-CV

BELGIJSKA tvrtka CMI Defence razvila je novu kupolu s topom kalibra 105 mm koja ima oznaku CT-CV, a namijenjena je instalaciji na laka kotačna i gusjenična podvozja.

Razvoj kupole CT-CV počeo je potkraj 2001., a prvi je prototip dovršen 2004. Tijekom testiranja ispaljeno je više od 200 granata, a neka

su se testiranja odvijala u Nizozemskoj i Švicarskoj. Prototip kupole je postavljen na oklopno vozilo Piranha III pogonske konfiguracije 8x8.

Paljbena testiranja su naprije izvođena bez posade u kupoli, no kad se potvrdilo kako nema nikakvih neočekivanih problema testiranja su nastavljena s posadom u kupoli. Za-

vršni testovi i vrednovanje rezultata obaviti će se tijekom prve polovine ove godine.

Osnovna značajka kupole CT-CV je modularnost, odnosno mogućnost prilagodbe potrebama korisnika. Mogu se postaviti podsustavi raznih proizvođača, ovisi o želji kupca. Od početka je dizajnirana s ugrađenom mogućnošću daljnjeg rasta i razvoja.

Kupola ima dva člana posade, top Cockerill CV- proizvod tvrtke CMI Defence - opremljen plinskom kočnicom, termalnom oblogom i ekstraktorom barutnih plinova. Cijev je izrađena posebnim postupkom od čelika velike čistoće koji osigurava mogućnost rasta jer tlakovi u cijevi koji se razvijaju tijekom opaljenja mogu biti veći za 20% u odnosu na sadašnje streljivo. To omogućava uporabu i budućeg, jačeg streljiva.

Može ispaljivati sve standardno NATO streljivo kalibra 105 mm. Primijenjen je automatski punjač, postavljen u stražnjem dijelu kupole i potpuno odvojen od posade. Prima 16 projektila, u slučaju prijevoza avionom C-130 broj se smanjuje na 12.

Topnik i zapovjednik imaju stabilizirane dnevne/noćne ciljničke sustave, zapovjednikov je panoramski i omogućava tzv. "lovački" (hunter-killer) mod djelovanja.

M. PETROVIĆ

Kuvajt nabavlja brze raketne brodove

KUVAJTSKO ministarstvo obrane objavilo je pozivni natječaj za gradnju dva brza raketna napadačka broda koji bi bili najveći brodovi kuvajtske ratne mornarice. Poziv s tehničkim podacima o brodovima upućen je većem broju brodograđevnih tvrtki. Vrijednost programa gradnje dva broda duljine 57 do 72 metra iznosi oko 340 milijuna dolara.

Dokument kojim se pozivalo zainteresirane tvrtke da se prijave na

natječaj poslan je iz kuvajtskog ministarstva obrane još u lipnju prošle godine. Pet stalnih članica Vijeća sigurnosti te Njemačka i Italija također su dobile poziv. Vjeruje se da je na natječaj pozvano i brodograđilište Abu Dhabi iz Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Taj program bi trebao zamijeniti otkazani program nabave izvanobalnih raketnih brodova koji se trebao provesti sredinom prošlog de-

setljeća, a njime se trebalo nabaviti između tri i pet 88-metarskih plovnih jedinica.

Zadnja klasa brodova koja je primljena u službu kuvajtske ratne mornarice je klasa Um Al Maradim. Između 1998. i 2000. u službu je primljeno ukupno osam brodova te klase, a ti brodovi duljine 42 metra čine okosnicu kuvajtske ratne mornarice.

M. BRLIĆ

Saab testira novi UCAV

TIJEKOM jeseni prošle godine tvrtka Saab Aerosystems uspješno je okončala završna zemaljska testiranja trupa Filura, tehnološkog demonstratora nove bespilotne letjelice sa smanjenim radarskim odrazom. U tijeku su završna testiranja avionike i sustava upravljanja letjelicom, a prvi probni let Filura očekuje se u drugoj polovici ove godine. Riječ je o 2,2 m dugoj letjelici, raspona krila 2,5 m, maksimalne težine pri polijetanju 55 kg, a moći će postići maksimalnu brzinu od 250 km/h. Filur je još jedan pokazatelj trenda u Saabovom razvoju višenamjenskih modularnih bespilotnih letjelica, namijenjenih za napade na protivničke ciljeve, izviđanje i nadzor iz zraka, elektroničko djelovanje, odnosno funkcioniranja u

Network Centric Warfare okružju. Pritom se Filur svojim dizajnom znatno razlikuje od drugih projekata. Njegovim smanjenim radarskim odrazom želi se postići što manja uočljivost prvenstveno od raznih PZO sustava, te će se u idućem razdoblju na tome temeljiti daljnja testiranja Filura.

Uz taj projekt tvrtka Saab Aerosystems trenutačno razvija još nekoli-

ko drugih bespilotnih letjelica. Samostalno radi na razvoju, također, tehnoloških demonstratora SHARC, MALE (*Medium Altitude Long Endurance*), TUCAV (*Tactical Unmanned Aerial Vehicle*), dok u suradnji s francuskim Dassaultom surađuje na razvoju borbene bespilotne letjelice (UCAV) Neuron.

I. SKENDEROVIĆ

Ruski PO sustav na francuskom vozilu

FRANCUSKI proizvođač oklopnih vozila Panhard prikazao je inačicu svog dobro poznatog lakog oklopnog vozila VBL (*Vehicule Blinde Leger*) opremljenog ruskim protuoklopnim vođenim raketnim sustavom (POVRS) Kornet. Prikazane su dvije moguće inačice. Prva, jednostavnija, s jednim projektilom ustvari je modifikacija standardne pješačke inačice POVRS-a Kornet koja je postavljena na krov VBL-a. Na takav je način VBL već bio opreman POVRS-ima

Milan i TOW. Riječ je o jednostavnoj i jeftinoj modifikaciji koja kupcima francuskog vozila omogućava veću fleksibilnost u izboru oružnog sustava. Korisnik više nije ograničen na francuski (ili zapadni) sustav već se može odlučiti i na ruski, koji je obično znatno jeftiniji u odnosu na zapadnu konkurenciju.

Druga inačica je opremljena ruskom kupolom Kvartet koja ima četiri projektila Kornet. Tu je pak riječ o znatno naprednijem sustavu veće

paljbene moći. Jednočlana kupola Kvartet je opremljena dnevno/noćnim ciljničkim sustavom, a u pričuvni su još dva projektila. Projektil Kornet ima maksimalni domet od 5500 metar te lasersko SACLOS vođenje na cilj. Bojna glava je kumulativna, tandemska, optimizirana za napad na tenkove zaštićene reaktivnim oklopom. Dostupna je i termobarična bojna glava optimizirana za napad na pješništvo te bunkere, spilje i slične objekte.

Mogućí ustroj temeljne paljbene postrojbe inačice VBL Kornet mogao bi biti vod od tri paljbene jedinice (tj. tri vozila s projektilima) te zapovjednog vozila naoružanog strojnomicom kalibra 7,62 mm ili 12,7 mm te sa šest pričuvnih projektila.

Panhard trenutačno u knjizi narudžbi ima više od 2000 VBL-ova, od toga nešto više od 600 vozila naručili su strani kupci. Ponuda proširena ruskim POVRS-om omogućit će kupcima veću fleksibilnost, osobito u pogledu upravljanja troškovima nabave novih borbenih sustava.

M. PETROVIĆ

Mobilni PZO sustav Skyranger

TVRTKA Oerlikon Contraves, inače dio tvrtke Rheinmetall DeTec predstavila je mobilni protuzrakoplovni (PZO) sustav Skyranger. Razvijen je kako bi se zadovoljio zahtjev za mobilnim PZO sustavom sposobnim za suočavanje sa širokim spektrom budućih prijetnji iz zraka. Određeni elementi sustava mogu se uporabiti i protiv površinskih ciljeva.

Sustav se sastoji od tri elementa: topničkog podsustava, projektilskog podsustava te od radarsko-zapovjednog podsustava. Svaki se podsustav autonomno postavlja na podvozje kao što je naprimjer Piranha III 8x8. Postavi li se sustav na lakša

oklopna vozila može se prevoziti u transportnom avionu C-130 Hercules.

Omjer tri navedena elementa ovisi o predviđenoj zadaći, tipična konfiguracija je jedan radarsko-zapovjedni element koji koordinira dva topnička i jedno projektilsko vozilo.

Topnički element sastoji se od kupole bez posade s revolverskim topom Oerlikon Contraves 35/1000 koji se rabi i u PZO sustavu Skyshield. Top ima brzinu paljbe od 1000 projektila u minuti, u kupoli je smješteno 220 projektila. Rabi se napredno AHEAD streljivo optimizirano za PZO zadaće. Svaki AHEAD projektil u programiranoj zoni

cilja oslobađa oblak manjeg streljiva koje nosi. Pogodno je za djelovanje protiv ciljeva kao što su krstareći projektili, vođeni projektili zrak-zemlja, bespilotne letjelice - izvidničke i borbene.

Na krovu kupole postavljen je elektrooptički sustav s mogućnošću automatskog praćenja cilja. Početne podatke osigurava radarsko-zapovjedni element. Radar ima domet od 25 km, klasificira ciljeve, provodi analizu prijetnji te dodjeljuje ciljeve oružnim platformama. Nakon toga praćenje preuzima pasivni sustav za ciljanje koji ima TV kameru, termalnu kameru i laserski daljinomjer.

M. PETROVIĆ

Porinuće novog ruskog broda za prijevoz trupa

PRVI brod nove klase logističko-desantnih brodova ruske ratne mornarice porinut je potkraj prosinca u brodogradilištu Jantar u Kaliningradu.

Za brod čiji projekt ima oznaku 11711 očekuje se istisnina oko 5000 tona. Ukupno je planirana gradnja pet brodova te klase, a predviđa se da će ukupni troškovi gradnje svih

pet plovnih jedinica iznositi oko 1,8 milijardu dolara.

Prvi podaci o novim logističko-desantnim brodovima ruske ratne mornarice, objavljeni 2003. u ruskom vojnom katalogu, pokazuju da će brodovi duljine 120 metara i najveće brzine 18 čvorova moći prevoziti do 13 velikih borbenih tenkova ili 60 oklopnih transportera. Smještajni kapaci-

teti će također omogućiti ukrcavanje oko 300 marinaca te nošenje nekoliko standardnih ISO kontejnera.

Gradnja prvog broda iz klase trebala bi završiti 2008. godine, a ovim programom prvi put nakon zastoja od 15 godina nastavljen je gradnja logističko-desantnih brodova za rusku ratnu mornaricu.

M. BRLIĆ

Italija certificira LOAM sustav

TALIJANSKO ministarstvo obrane i tvrtka Selenia Communications (nekadašnja Marconi Salenia Communications) privode kraju postupak certificiranja LOAM (*Laser Obstacle Avoidance and Monitoring*) sustava za uočavanje i upozoravanje na zapreke. Sustav je razvijan, odnosno namijenjen za uporabu na helikopterima NH90 i EH101, a riječ je o laserskom radarskom sustavu koji skenira područje ispred putanje letjelice. Područje zahvata mu je 30 stupnjeva po vertikali i 40 stupnjeva po horizontali, a funkcionira tako da precizno identificira uočeni objekt koji se nalazi ispred helikoptera te potom daje audio i vizualne signale. Sam sustav namijenjen je za olakšavanje letenja posebice pri noćnim brišućim rutama, odnosno za uočavanje raznih građevinskih objekata, drveća, strujnih i telefonskih vodova. Minimalni diameter uočavanja takvih objekata je 5 mm, dok se domet zahvata LOAM sustava kreće između 50 i 2000 m.

Sam sustav teži 24 kg, uključujući senzor postavljen u nosnoj sekciji trupa, odnosno terminal u kabini helikoptera.

Prva letna testiranja provedena su tijekom listopada prošle godine, a kao platforma za ta testiranja rab-

ljen je helikopter Agusta/Bell AB212. Testiranja bi se prema očekivanjima trebala okončati do polovice ove godine, kada bi se trebao okončati i postupak certificiranja LOAM sustava.

I. SKENDEROVIĆ

Talijanski Predatori poslani u Irak

TALIJANSKO ministarstvo obrane poslalo je u Irak svoje novonabavljene bespilotne letjelice RQ-1 Predator, kako bi se poboljšao nadzor područja na jugu Iraka koji je pod nadzorom talijanskih oružanih sna-

ga. Talijanski Predatori proglašeni su operativnim potkraj prošle godine, a tijekom siječnja pomoću transporterata An-124 prebačeni su u zrakoplovnu bazu Tallil pokraj Nasirije.

Riječ je o letjelicama koje je talijansko ministarstvo obrane naručilo tijekom 2002., na temelju ugovora s američkom tvrtkom General Atomics, za što je plaćeno oko 54 milijuna američkih dolara. Ta narudžba odnosi se na jedan Predator sustav koji uključuje pet letjelica, tri elektrooptička senzorska kontejnera tvrtke L-3 Wescam Skyball. Letjelice su sklapane u Italiji, u tvrtki Galileo Avionica koja je i obavila određene prilagodbe zemaljske kontrolne postaje.

U sklopu nabave tih bespilotnih letjelica, talijansko ratno zrakoplovstvo tijekom 2002. ustrojilo je 28. eskadrilu bespilotnih letjelica, koja je stacionirana u zrakoplovnoj bazi Amendola blizu Foggie na jugoistoku Italije.

I. SKENDEROVIĆ

Pomorska diplomacija

US Navy

Koncepcija obrambene diplomacije, globalno gledano, ima za zadaću pridonijeti pronalaženju mira i sigurnosti, regionalne i svjetske stabilnosti, učvrstiti povjerenje između država i pridonijeti demokratizaciji vojnih snaga zemalja u tranziciji. Mogli bismo reći da pomorska diplomacija podrazumijeva skup zajedničkih akcija poduzetih na međunarodnom planu koje uključuju vojsku i njezina sredstva u službi diplomacije

Ivan VUKOVIĆ

Povijest diplomacije seže u daleku prošlost i mogli bismo reći da je ona stara koliko i čovječanstvo. Tragove suvremene diplomacije nalazimo tek u Francuskoj za vrijeme vladavine Louisa XIV. Francuska diplomacija ima specijalizirana tijela i mreže stalnih agenata u zemljama od francuskog interesa. Pregovaranje je postalo uobičajena forma u diplomatskim odnosima između država, a francuski jezik službeni diplomatski jezik.

Nakon II. svjetskog rata dolazi do brzog razvoja svjetske trgovine i sredstava za komunikaciju čime se proširuje i diplomatsko djelovanje. Diplomati više nemaju zadaću raspravljati o drugorazrednim stvarima, već postaju specijalisti i prvi predstavnici svoje zemlje u inozemstvu koji štite svoje nacionalne interese, tako da šalju svojoj vladi precizne informacije o političkim, eko-

nomskim, vojnim i drugim pitanjima od interesa.

U tom kontekstu možemo promatrati i nastanak pomorske diplomacije. Pomorska diplomacija ima svoju povijesnu genezu i ona nije produkt XX. stoljeća, već je nastala znatno ranije. Izrazom diplomacija obrane *Defence Diplomacy* koristili su se u Velikoj Britaniji još za vrijeme vladavine kraljice Viktorije, tako

Royal Navy

Posjete stranim lukama - oblik promicanja vlastitih interesa

da su britanski brodovi posjećivali mnoge zemlje i uplovljavali u razne luke, te na taj način promovirali britanske interese u svijetu.

Koncepcija obrambene diplomacije, globalno gledano, ima za zadaću pridonijeti pronalaženju mira i sigurnosti, regionalne i svjetske stabilnosti, učvrstiti povjerenje između država i pridonijeti demokratizaciji vojnih snaga zemalja u tranziciji. Širok spektar tako definiranih preventivnih zadaća postao je krajnji cilj akcija koje provodi obrambena diplomacija u vrijeme mira. Ako bismo je trebali definirati, mogli bismo reći da pomorska diplomacija podrazumijeva skup zajedničkih akcija poduzetih na međunarodnom planu koje uključuju vojsku i njezina sredstva u službi diplomacije. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnici.hr

Odora budućnosti

Razvoju vojnih odora pridaje se sve veća pozornost. Ne tako davno to je bio tek komad odjeće često upitne funkcionalnosti. Danas se u izradi odore primjenjuju opsežna istraživanja kako bi ona bila što praktičnija i korisnija. Odore sutrašnjice će, pak, biti pravi rudnik naprednih tehnologija koje će korisniku olakšati i spašavati život

Marijo PETROVIĆ

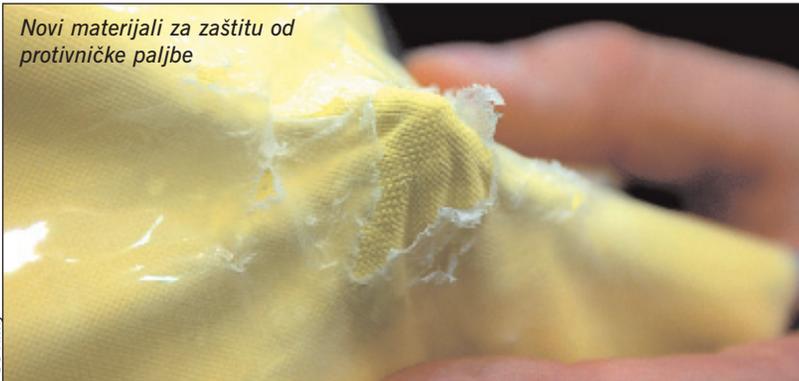
Na 24. vojnoj znanstvenoj konferenciji održanoj u prosincu prošle godine u SAD-u prikazani su primjerci odore budućnosti te tehnologija koje će tu odoru omogućiti.

Prikazan je model buduće odore, konceptijska vizija kako bi odora trebala izgledati 2025. Na slici se može vidjeti kako je boja uglavnom crna, kaciga je integralna, a mnogi zaštitni elementi su u visokom stupnju inkorporirani u osnovni sloj odore.

vota, a izrada naprednih odora samo je jedan ali nipošto jedini rezultat nanotehnologije.

Jedna od najzanimljivijih osobina nove odore trebala bi biti podržavanje naprednih aktivnih maskirnih tehnologija. Kod današnjih se odora učinak maskiranja postiže ponajprije pažljivim odabirom odgovarajućih maskirnih dezena (šara) i boja kako bi se odora što lakše utopila u okolinu. Problemi koji se javljaju u takvom pristupu su očiti, odora za šumu i

Novi materijali za zaštitu od protivničke paljbe

US Army

Tkanina bi se radila uz primjenu nanotehnologije koja dopušta manipuliranje na atomskoj i molekularnoj razini kako bi se dobili rezultati koje klasične tehnologije izrade tkanina i ostalog materijala ne mogu postići ni u fantastičnim snovima. Za jasniju sliku spomenimo kako se nanotehnologija bavi dimenzijama koje su otprilike 50 000 puta manje od promjera ljudske vlasi.

Stvaranje složenih proizvoda tako malih dimenzija otvaraju brojne i uzbudljive mogućnosti u mnogim područjima ljudskog ži-

kontinentalnu klimu ne odgovara za pustinju, a ni pustinjska ni šumska ne odgovaraju za polarne ili zimske uvjete. Zato se današnje odore obično rade u dva uzorka, šumskom i pustinjskom a zima se najčešće "pokriva" navlačenjem bijelih hlača i jakne na standardnu odoru. Naravno nijedna odora ne pokriva djelovanje u urbanom okolišu pa je izbor odgovarajućeg maskirnog uzorka popriličan problem. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojn timer.hr*

Odora za 2025.

US Army

F-16E/F - Falcon za XXI. stoljeće

Unatoč činjenici da je prvi F-16 poletio prije više od 30 godina, a zahvaljujući stalnim modernizacijama, Falcon se i dalje ubraja među najsuvremenije i najsvestranije borbene avione. Posebna mu je odlika izvrstan odnos cijena/učinkovitost

Bernard BARTOLUCCI

Borbni avion F-16 donio je mnogo novina koje se danas smatraju standardom za suvremeni borbeni avion poput sustava HOTAS (*hands on throttle and stick*), sustava *fly by wire* (FBW), višefunkcijski prikaznik (MFD) spregnut s HUD-om

(*head up display*), palica pomaknuta na desni rub kabine tzv. *Sidestick*, nestabilna aerodinamička konstrukcija koja povećava manevarske sposobnosti, sjedalo je ugrađeno pod kutom od 30° kako bi se smanjio utjecaj G-opterećenja na organizam pilota itd. Uspješnost njegovog koncepta potvrdilo je više od 4000 proizvedenih lovaca kojima se koriste 24 zemlje, a činjenica da Lockheed Martin, koji je u međuvremenu kupio General Dynamics, trenutačno ima narudžbe za dvjestotinjak novih aviona potvrđuje da ćemo F-16 sretati na nebu duboko u XXI. stoljeću.

Priča o F-16 počinje još daleke 1965. kada je počela formulacija koncepta za nove lovce visokih performansi. Te studije uključivale su F-X, teški lovac presretač i laki dnevni lovac - *Advanced Day Fighter* (ADF). ADF je trebao biti u razredu 12 000 kg i trebao je imati odnos potisak/težina i opterećenje krila takvo da premaši performanse MiG-a 21 za najmanje 25 posto.

Pojava MiG-a 25 koji je razvijao brzine do Mach 3 uplašila je obrambene analitičare, te su se sva sredstva prebacila na realizaciju F-X koncepta koji je na kraju doveo do F-15, dok je ADF privremeno stopiran. Nakon nekog vremena Pentagon je pokrenuo program, ali samo kao pričuvu u slučaju da program F-X kasni ili zapadne u probleme. Kako su tro-

škovi razvoja F-15 enormno rasli, ponovno se javio interes za programom, ovaj put pod nazivom *Light Weight Fighter* (LWF) i 1971. podnesen je zahtjev proizvođačima za izradu koncepta. Tražio se lovac koji će imati visok odnos potisak/težina, težinu ispod 12 000 kg i koji će biti visokopokretan. Nisu se tražile performanse MiG-a 25, već je naglasak bio na mogućim uvjetima koje će morati ispunjavati lovac u budućim zračnim okršajima, dakle visine između 9000 m i 12 000 m, brzine između Mach 0,6 i 1,6, više se polagalo na radijus zaokreta, ubrzanje i dolet nego na brzinu. Inzistiralo se na maloj veličini zbog iskustava iz borbi u Vijetnamu. Naime MiG-17 i MiG-21 su zbog svoje veličine bili vrlo teško uočljivi ciljevi u bliskoj zračnoj borbi. Program je trebao ispunjavati tri cilja: zrakoplov je trebao iskoristiti sve prednosti novih tehnologija, smanjiti rizik nesigur-

nosti prilikom razvoja i proizvodnje, te ostaviti mogućnost intenzivnih modifikacija. Pet proizvođača ponudilo je svoje prijedloge: Boeing, Northrop, General Dynamics, Ling-Temco-Vought i Lockheed.

Godine 1972. izabrana su dva finalista General Dynamics i Northrop, projekti su nazvani YF-16 i YF-17. Uporaba prefiksa Y (*development*) umjesto X (*eksperimental*) uvjetovana je kombinacijom tehnologije koja je već postojala i eksperimen-

talnom tehnologijom. YF-16 je pokretao jedan P&W F-100 turbomlazni motor, dok su YF-17 pokretala dva GE YJ101 motora. U General Dynamicsu su smatrali da jednomotorni koncept omogućuje znatno smanjenje količine nošenog goriva, samim time i puno manju masu zrakoplova, dok su studije pokazale da dvomotorni zrakoplovi nisu puno pouzdaniji. U to vrijeme USAF se više bavio s F-15, a program LWF su više smatrali kao tehnološki demonstrator, nego kao mogućnost da se proizvede operativni zrakoplov. Prvi let je YF-16 imao neplanirano i to 1974. godine. Prilikom zemaljskih testova pri velikim brzinama avion je neplanirano poskočio i pilot je odlučio poletjeti te u zraku smiriti avion i to mu je pošlo za rukom. Let je trajao šest minuta i nije bilo problema. Unatoč činjenici da su mnogi piloti letjeli na njima u vrijeme testiranja, zanimljivo je da YF-16 i YF-17 nikad nisu letjeli jedan protiv drugog, no imali su priliku letjeti protiv MiG-a-17 i MiG-a-21 koje je USAF imao u strogoj tajnosti. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Razvoj mlaznih aviona 1937. - 1950.

De Havillandov Vampire nastao je kao posljedica nadljudskih napora da se u nemoguće kratkom vremenu stvori napredni mlazni avion koji će se moći nositi s nacističkim borbenim avionima. Iako je dovršen prije završetka II. svjetskog rata nikada u njegovim bitkama nije korišten. Umjesto toga Vampire će ostati zapamćen kao avion koji je veliki broj ratnih zrakoplovstava uveo u mlaznu eru

Domagoj MIČIĆ

De Havilland D.H.100 Vampire

Tvrtka De Havilland stekla je slavu razvojem brzih lakih dvomotornih borbenih aviona čiji je najslavniji predstavnik lovac-bombarder Mosquito koji je prvi put poletio 1940., da bi već iduće godine ušao u borbenu uporabu. Jedna od odlika Mosquita bila je konstrukcija od drveta koja ga je činila vrlo laganim. Kako su početkom četrdesetih godina prošlog stoljeća učestala izvješća o njemačkim naprednim programima, koji su doduše u početku smatrani lažnima jer su bili prenapredni za britanske i američke stručnjake, ipak su u Velikoj Britaniji pokrenuli projekte koji će im se suprotstaviti. Tako je i Geoffrey de Havilland odlučio pokrenuti razvoj naprednog mlaznog aviona koji će opremiti motorom razvijenim, u skladu s tradicijom, u vlastitoj tvrtki.

Projektiranje aviona počelo je početkom 1941., samo nekoliko mjeseci nakon prvog leta Mosquita. Odlučeno je da će novi avion imati pogon od samo jednog turbomlaznog motora, što je bila vrlo hrabra odluka, s obzirom na tadašnju nepouzdanost tih motora te njihovu malu potisnu moć. De Havilland je is-

■ Vampire i Meteor u zajedničkom letu

pravno procijenio da će s vremenom turbomlazni motori postajati sve pouzdaniji te da će njihova snaga vrlo brzo biti dostatna da pokreću i lovce-presretače.

Prva zapreka koju je trebalo svladati bilo je britansko ministarstvo zrakoplovstva, koje je trebalo uvjeriti da je moguće projektirati borbeni avion sa samo jednim turbomlaznim motorom. U normalnim okolnostima de Havilland bi, uz poznatu britansku konzervativnost, u najboljem slučaju dobio dopuštenje da napravi

testni avion, za što je Vampire prvobitno i bio namijenjen. Ali rat je bio u punom jeku i standardi su bili bitno drukčiji. Svako oružje, ma kako čudno i napredno bilo moglo je biti korisno. Tako je ministarstvo zrakoplovstva u vrlo kratkom vremenu izdalo Specifikaciju E.6/41 za napredni lovac-presretač pokretan turbomlaznim motorom koji je još uvijek bio u fazi razvoja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

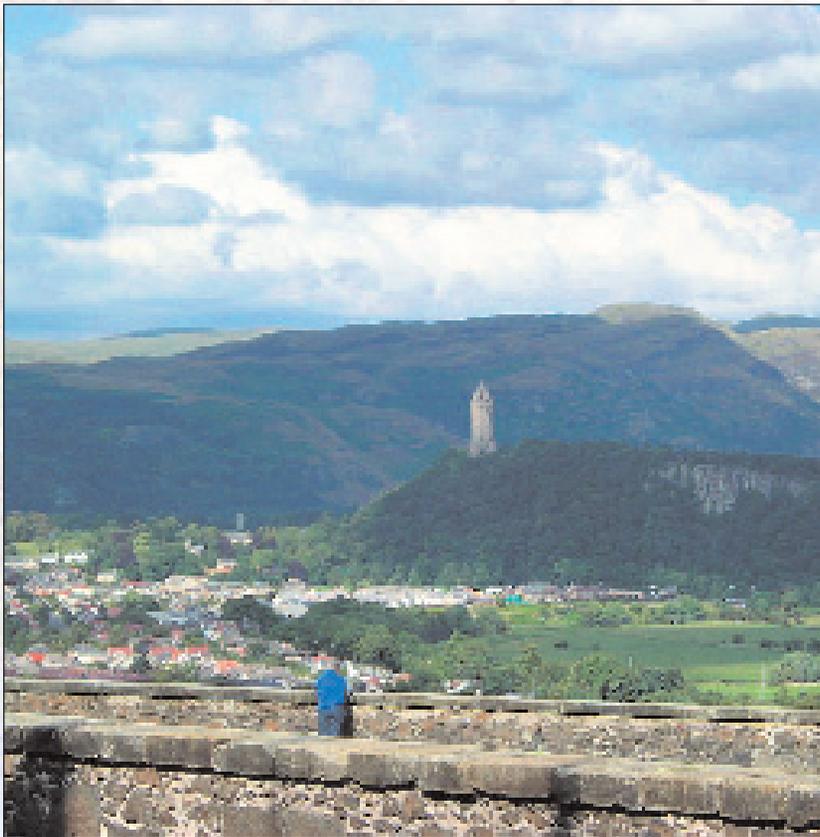

Stirling (1297.)

Dvije bitke jednoga grada

Nadomak starog, povijesno važnog i ljupkog škotskog gradića Stirlinga, samo sat vožnje od Edinburgha istoimeni je dvorac. Često opisivani kao broš, odnosno spona koja škotsko gorje spaja sa škotskim nizinskim dijelom, Stirling je u škotskoj povijesti imao ključnu ulogu...

Jurica MILETIĆ

Stirling danas ima 37 000 stanovnika, a stari zamak ima tako dobar strateški položaj da se vjeruje kako je svojevrsna utvrda na njemu bila još u pretpovijesno vrijeme. Od pamtivijeka se govorilo da onaj tko vlada Stirlingom, vlada Škotskom. Tri kilometra dalje i vidljiv izdaleka Wallaceov je spomenik. Njegova je popularnost u Škotskoj nemjerljiva, a vanjskom se svijetu Wallace približio zaslugom filma "Hrabro srce" s Melom Gibsonom. Popeti se na taj viktorijanski spomenik nije baš najlakša stvar na svijetu, ali kada ste jednom na njegovom vrhu, možete uživati u izvanrednoj panorami: s vrha spomenika vidi se sedam bojišta, a jedno od njih je i most Stirling Bridge.

Nedjeljama i u dane odmora i Wallaceov spomenik i stirlinški zamak vrve posjetiteljima. Ulaznice za povijesne spomenike u Velikoj Britaniji nisu jeftine i rijetko su ispod sedam funta, što je nekih sedamdesetak kuna. Ipak, u prodaji su i posebne, obiteljske ulaznice namijenjene roditeljima s djecom. Kultura posjećivanja muzeja i povijesnih zdanja je velika: muzeji Stirlinga odzvanjaju dječjom vikom koja prestaje tek kad im pozornost privuče kakav izložak. Osobito u muzejskim prostorijama sa starim oružjem i odorama. U nas se trenutačno u jednom od zagrebačkih muzeja održava izvanredno osmišljena izložba posvećena životu u palači. U tišini. Nikoga ne ometa nikakva dječja cika.

Suzvisine na kojoj se Stirling smjestio lako se moglo sudjelovati u bitkama ili, pak, samo promatrati sraz protivnika u dolini. U sukobima s Englezima, mnogo puta opsjedan i oslobođan, stirlinški je zamak bio svjedok velike pobjede Williama Wallacea nad Englezima godine 1297.

Današnji radoznali turist prije ulaska u zamak mora se suočiti s izvanredno opskrbljenim *tourist-shopom* i njegovim ljubaznim prodavačicama. Čini se da najbolju prođu ima poslužavnik s anatomski oblikovanim postoljem koji se lako stavlja na koljena. Nakrcan hranom i pićem, neće se prevrnuti prilikom gledanja, recimo, televizijskog programa. Dakako, njegova je površina u bojama jednog od tipičnih tartana, a bez tartana, kilta i gajdi ne može se ni u Stirlingu. Jer stari je zamak već poodavno postao mjesto u kojem se održavaju i vjenčanja i svadbene svečanosti, pa je prije pravilo negoli iznimka da će se svaki posjetitelj suočiti s automobilom u kojem su mladenci. Riječ je uvijek o *oldimeru*, nerijetko urešenom i onim starim britanskim registarskim pločicama: srebrna ispupčena slova na crnoj pozadini.

Slavni Bannockburn

Okolica Stirlinga načičkana je pučevima u kojima oni hrabriji mogu kušati *haggis* - faširanac koji Škoti obožavaju, dok u stranaca uglavnom izaziva osjećaj gađenja. Jer je umjesto mljevenog mesa, riječ o mljevenim ovčjim iznutricama, koje se inače u klaonicama bacaju kao otpad. Mnogima je simpatičniji iz-

bor losos s kuhanim krumpirom, a njega ima u izobilju. Osobito u pubovima na putu prema Bannockburnu, drugom legendarnom mjestu stirlinške okolice, koje se proslavilo kasnolipanskog dana 1314. Poraz je tom prilikom doživio Edward II. Engleski koji je došao na čelu goleme vojske, ali je doživio i golemi poraz: bila je to najsajjnija pobjeda Škotska nad Englezima u srednjem vijeku, i upravo zahvaljujući njoj Škoti su osam godina kasnije stekli samostalnost. Čovjek koji ju je izvojevao bio je Robert The Bruce, a današnji spomenik Bannockburn Monument na brežuljku uključuje zavojiti zid, popločano tlo i veliki spomenik Brucea na konju. Kamen na kojem je Bruce nekoć stajao i zapovijedao svojim borcima premješten je u muzej. Inače bi nestao kao i većina drugih zemnih ostataka koje su turisti tijekom mnogih desetljeća jednostavno raznijeli.

Škoti ostaju Škoti

Već više od dvadeset godina mjesto privlači vojske turista kojima se prikazuju filmovi o bitki, popraćeni

Mladenci se u Stirlingu tradicionalno voze u oldtimeru

primjerenim zvučnim efektima, pokazuju zemljovidi, dijagrami i izvanredne zidne slikarije koje su svojedobno dobile visoka priznanja britanskog ministarstva turizma. Svake večeri 24. lipnja mjesto postaje poprište golemog skupa koji organizira Škotska nacionalna stranka, jer Bannockburn se smatra

simbolom škotske odlučnosti da ostanu Škotima.

Najveći je štos da se danas vjeruje kako se bitka i nije odigrala ondje, već negdje drugdje. Mnogi vjeruju kako je to bilo na istočnoj strani Stirlinga, gdje prema rijeci Forth još i danas krivuda potocić zvan Bannock Burn. ■

■ Umjetnički prikazi Williama Wallacea, Edwarda I. i Roberta The Brucea (s lijeva na desno) se, baš kao i njihove biografije, prilično razlikuju od prikaza u Gibsonovom filmu "Hrabro srce"

rigga, šerifa od Lanarka kojeg su, dakako, nametnuli Englezi, osvetivši mu se tako za ubojstvo svoje žene Marion. U rujnu iste godine engleska se vojska sukobila s Wallaceom i njegovim pristašama kod mosta pokraj Stirlinga. Veliki broj Engleza prešao je most, a na drugoj su ih strani Škoti okružili i odrezali od njihove glavnine. Glasoviti Robert The Bruce kojim su prema nekim predajama pobjegli preživjeli europski templari, Wallacea je u rano proljeće 1298. proglasio vitezom i dao mu titulu čuvara Škotske. No samo nekoliko mjeseci poslije, vojska engleskog kralja Edwarda porazila je Škote kod Falkirka. Wallace se počeo skrivati i putovati Europom u potrazi za saveznicima u borbi protiv Engleza. Mnogi su škotski velikaši bili

Kao drugi sin Sir Malcolma Wallacea od Elderlslea blizu Paisleya, u neposrednoj blizini Glasgowa, William Wallace se rodio 1270. O njegovu životu prije 1296. zna se malo, a onda su ga povijesni događaji izbacili na površinu i taj se škotski gerilski borac pretvorio u oličenje otpora engleskim osvajačima. Ne bi li se osvetio svojem daljnjem rođaku, engleskom kralju Edwardu Plantagenetu, kojeg su nazivali i Edwardom I. - uništavateljem Škotske - Wallace je svoju prvu pobjedu nad Englezima odnio 1296. teško porazivši stotinjak engleskih vojnika u bitci kod brežuljka London Hill u Ayrshireu. Godinu dana poslije pogubio je Sira Williama de Hazel-

spretni prijeći na Edwardovu stranu, a kad se Wallace napokon 1305. vratio u Škotsku, izdali su ga. Englezi su ga uhvatili, osudili kao veleizdajnika (iako svog rođaka Edwarda nikad prije nije priznavao kao nadređenoga ni u kojem smislu) objesili, a zatim doslovce raskomadali u londonskom Smithfieldu. Njegova smrt uvelike podsjeća na smrt jednog od najludih rimskih careva uopće. Zvao se Kaligula, a raskomadali su ga prilikom cirkuske predstave. Na Wallaceovu mučeničku smrt i danas podsjeća spomen-ploča podignuta na zidu bolnice St. Bartholomew's Hospital u londonskoj četvrti West Smithfield.

Avijatičar - *The Aviator*

- američki avanturistički spektakl (trajanje - 169 minuta)
- distribucija: Blitz film & video
- redatelj: Martin Scorsese
- glavne uloge: Leonardo DiCaprio (Howard Hughes), Cate Blanchett (Katharine Hepburn) - osvojila Oscar 2005. za sporednu žensku ulogu

"Howard Hughes je vjerojatno jedna od najvećih ikona XX. stoljeća i jedan od najmisterioznijih likova. Što više znate o njemu, to vam je misteriozniji. Bio je sanjar i vizionar, no unatoč svim svojim postignućima na kraju se osjećao prilično usamljenim." - Leonardo DiCaprio o Howardu Hughesu

Američki avanturistički film Avijatičar prati uspon i pad Howarda Hughesa, jedne od najintrigantnijih osoba prošlog stoljeća. Hughes je najviše upamćen po svom ekscentričnom silasku sa svjetske pozornice. Godine 1947. dovršio je izgradnju najvećeg zrakoplova u povijesti, drvenog "H4 Herculesa", i samo je jednom s njim poletio. Otada se povukao iz javnog života i rijetko se pojavljivao izgradivši oko sebe mit o čovjeku većem od života. Navodno je umro 1976. u sedamdesetoj, punih trideset godina poslije povlačenja.

Redatelj Martin Scorsese i inače je poznat po portretiranju marginalaca s ruba društvene zajednice (Taksist, Razjareni bik, Dobri momci, Bande New Yorka). Ovaj put prihvatio se zahvalno zanimljive i nikad razjašnjene sudbine tekasaškog naftaškog tajkuna Hughesa, koji je više od svoje nafte volio dvije skupe igračke - zrakoplove i filmove. Povijest je Hughesa zapamtila kao vlasnika kockarnica, nemilosrdnog industrijalca i utjecajnog inovatora, ali je on sebe doživljavao primarno kao avijatičara. Bio je fasciniran tehnološkim otkrićima. Nekoliko puta je rušio brzinske rekorde u letenju, među prvima je letio oko svijeta, a velika želja mu je bila omogućiti zrakoplovstvu primat u prijevozu putnika.

Scorsese je u filmu linearno pratio metamorfozu svog glavnog lika od mladog entuzijasta do kraja, kada je Hughes narušenog mentalnog zdravlja zauvijek misteriozno nestao sa svjetske scene. Osim toga, kroz Hughesov život mogao je ispričati priču o nastajanju moćnog američkog zrakoplovstva i još moćnije hollywoodske filmske industrije. Kroz sudbinu jednog ekscentričnog velikana otkriven nam je cijeli svijet pohlepe i korupcije koji mogu i tako snažne likove kao što je bio Hughes otjerati u ludilo.

Na ovogodišnjoj dodjeli najprestižnije svjetske filmske nagrade Oscar, Avijatičar je bio najveći favorit s jedanaest nominacija, i to u svim najvažnijim kategorijama. Očekivanja se ipak nisu ostvarila. Iako je Avijatičar osvojio pet Oscara, može ga se smatrati gubitnikom, jer je nagrade u glavnim kategorijama (za najbolji film i režiju) osvojio Eastwoodov film o ženi boksaču Djevojka za milijun dolara (Million dollar baby). Avijatičar je osvojio nagrade za scenografiju, kostimografiju, montažu, najboljeg snimatelja i sporednu žensku ulogu. No bez obzira na, uvjetno rečeno, neuspjeh s Oscarima, Avijatičar je jedan od najuspješnijih svjetskih filmova ove godine i dosad je već odavno vratio uloženi novac. Nedavno je došao i u hrvatska kina, gdje će bez sumnje također biti među najgledanijima. Glumci, režija, spektakularni prizori i efekti te mnoštvo zrakoplova osiguravaju gotovo tri sata zabave koju ne biste smjeli propustiti.

Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

4. ožujka 1849. Oktroirani ustav

Nakon teških iskušenja u revolucionarnoj 1848. habsburška dinastija se početkom 1849. osjetila dovoljno snažnom da se vrati apsolutizmu. Nametnutim ustavom od 4. ožujka revolucija je bila formalno poražena. Ostalo je još samo na bojnopolju poraziti Mađare, čiji se nacionalni pokret razbuktao u otvoreni rat protiv habsburških četa. Nekoliko mjeseci kasnije kod Vilagoša carska je vojska i to riješila, razbivši san o Velikoj Ugarskoj.

Na taj način pobjeda kontrarevolucije bila je potpuna. U političkom smislu uspostavljeno je stanje kakvo je bilo prije početka nemira. Osnovni uzrok revolucije 1848., težnja kapitalistički moćnog građanstva da se domogne političkog utjecaja, propao je kao i nacionalni pokreti svih naroda Monarhije. Potpuni poraz tih ideja očitovao se u uklanjanju političkih stranaka iz života Monarhije. Prema oktroiranom ustavu državom je vladao kabinet ministara predvođenih Aleksandrom Bachom. Stanje prividne ustavnosti potrajalo je dvije godine, a ministri su bili odgovorni samo neiskusnom caru Franji Josipu I. Zatim se car odlučio uvesti otvoreni apsolutizam i nakon Silvestarskog patenta 1851. vladati isključivo svojim patentima. To je bio novi tip apsolutizma. Osnovne značajke su mu bile germanizacija i centralizacija države. Osim toga, u cijeloj su državi uvedeni jedinstveni pravni i porezni sustavi, čime je ukinuta stoljetna ugarska i hrvatska posebnost. Razdoblje neoapsolutizma trajalo je do 1859. godine kada je car, pritisnut vanjskim i unutarnjim problemima, najavio njegovo ukidanje.

8. ožujka 1917. Umro Ferdinand von Zeppelin

Njemački izumitelj Ferdinand von Zeppelin, po kojemu su prozvana letjelice koje je konstruirao, umro je 8. ožujka 1917. u Berlinu. Zeppelin je bio pruski vojni časnik i za vrijeme francusko-pruskih ratova 1866. i 1870.-71. iz balona punjenih helijem promatrao je bitke na tlu ispod sebe. Tada je došao na ideju da stvori duguljasti balon s drvenim kosturom koji bi bio presvučen gumiranim platnom, ispunjen plinom, a na sebi bi imao i malu kabinu te pogonski motor za usmjeravanje balona. Nakon odlaska u mirovinu 1890. potpuno se posvetio tome. Deset godina je neuspješno pokušavao stvoriti letjelicu koja bi bila lakša od zraka. Za to vrijeme je bivši trgovac drvom David Schwarz u Zagrebu izmislio aluminijsku letjelicu koja je pokazivala vrlo dobre rezultate na probnim letovima u St. Petersburgu i Berlinu. No, prije nego je patentirao svoj izum, Schwarz je iznenada umro, a Zeppelin je otkupio nacerte od njegove udovice te dovršio projekt i patentirao letjelicu lakšu od zraka, koja će proslaviti njegovo ime.

Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

SLOVO DUHOVNOSTI

Identitet

Novi europski "ja", koji se javlja poslije II. svjetskog rata, ima neodoljivu potrebu za trošenjem novca i ugađanjem nagonima, potrebu koja je u sadašnjem kontekstu poznata pod nazivom "samoostvarenje". Raniji "ja" bio je znatno više usmjeren prema izgradnji moralnog i religioznog značenja, dok je ovaj novi "ja" zaokupljen sebičnošću. Činjenica je da se tradicionalni čovjekov "ja", lišen svog dugotrajnog društvenog identiteta, u biti "ispraznio". Taj vakuum u čovjekovoj nutрини, koji je stvorilo suvremeno društvo (rastave su česte i postoji samo jedan od roditelja, mnogi žive izolirano daleko od zavičaja, obitelji i prijatelja, otpad od vjere...), ispunjen je dvjema novim društvenim silama - golemom moći reklame i medija te psihologijom, gdje je ulogu ispovijedi i svećenika zamijenio psiholog. Danas psihoterapija i reklamiranje u medijima mogu dati značenje i identitet ljudima koji pate od osjećaja osobne praznine, što otvara uznemirujuće mogućnosti manipulacije.

Mirko ČOŠIĆ

Karabinjeri: vojnici i policajci

Kao posebna policijska postrojba, koja je u Italiji za razliku od redovitih policijskih snaga pod zapovjedništvom vojnog, a ne policijskog stožera, **karabinjeri** su utemeljeni **1814.** godine kada je kraljevskim ukazom osnovan odred ljudi (pješaka i konjanika) koji je i tada, kao i danas, imao dvostruko zaduženje: braniti državu sa svim njezinim institucijama kao vojna postrojba i održavati red i mir kao policijska, s posebnim zadaćama i ovlaštenjima. Od osnutka karabinjeri su nosili odore zagasitomodne boje upotpunjene dvorogim šeširom. Kaput u obliku fraka bio je urešen srebrnim gajtanskim ukrasima na ovratniku i manšetama, a epolete su bile i ostale srebrne boje: njihove rese su bijele za karabinjere konjičke postrojbe, a nebeskoplave za pješake.

Kao rod vojske karabinjeri su podijeljeni na divizije koje se brinu svaka za svoju pokrajinu, a one se dalje dijele na *compagnie*, odnosno *luogotenenze* koje provode naloge vrhovnog zapovjedništva u jedinicama zvanim *stazioni*, što se poput kapilara protežu cijelim državnim područjem u izravnom dodiru sa stanovništvom. Takvo ustrojstvo karabinjera **1842.** bilo je dopunjeno posebnom konjaničkom postrojbom koja je nekoć obnašala dužnost kraljevih tjelohranitelja, potom dužnost tjelohranitelja predsjednika **Talijanske Republike**, dok im je danas naziv **Reggimento Carabinieri Guardie della Repubblica**.

Ne bez ponosa, karabinjeri ističu kako su sudjelovali u svim talijanskim pobjedama u proteklih stotinu i pedeset godina. Posebice su se istaknuli u bitkama s Francuzima oko **Grenobla** u srpnju **1815.**, a za vrijeme talijanskog preporoda ključnu su ulogu odigrali u bitci kod **Pastrenga 1848.**, natjeravši protivnika u bijeg. Upravo im je ta bitka, kao rodu vojske, priskrbila srebrnu medalju za vojne zasluge, dok su brončana odličja zaslužena u bitkama kod **Custoze, Milana, Peschiere, Sommacampagne, Staffala i Valeggia**. Sudjelovali su i u Krimskom ratu **1855.**, dok ih se potkraj **XIX.** stoljeća moglo vidjeti i u **Eritreji** kod **Coatita** i **Senafa**.

Uoči **I. svj. rata** sudjelovali su u talijansko-turskom ratu, dok su u **I. i II. svj. ratu** bili gotovo na svim bojištima. Karabinjeri su sudjelovali i u svim bitkama protiv mafije i bandi. U poratnim godinama osobito na području **Kalabrije, Sardinije i Sicilije**.

Jurica MILETIĆ

www.militaria.com

Iako ne možemo utvrditi da je riječ o službenoj stranici, jer nije riječ o siteu neke institucije ili udruge, ipak je **www.militaria.com** stranica koju definitivno treba posjetiti svatko koga zanima vojna povijest, makar samo mali dio nje. Kao što je i istaknuto u URL-u, ta je

stranica posvećena svemu što bi moglo pripadati militariji u njezinom najširem značenju.

Dakle, ne samo da se na siteu mogu pronaći brojni linkovi ljubitelja militarije, nego i specifikacije određenih povijesnih bitaka (primjerice **Bitke za Britaniju i Iskrčavanja u Normandiji**), koje će sakupljačima i ostalim zainteresiranima dati vrlo jasan uvid u razdoblje vojne povijesti koju traže.

Site obiluje linkovima i prema službenim stranicama, primjerice američkih institucija koje se bave problematikom militarije (**The Navy Historical Center** ili **The Institute of Heraldry**), ali i stranicama ljubitelja militarije na kojima su postavljeni scanovi originalnih dokumenata iz **II. svj. rata**, što svakako pridonosi autentičnosti određenih činjenica vezanih uz militariju.

Site je vrlo jednostavan i pregledan, te je i uz minimalno poznavanje engleskog jezika moguće pronaći priličan broj činjenica koje zanimaju posjetitelje. Naravno, i *ispod* linkova postoje uz baze podataka i fotogalerije različitih vrijednosti i veličina. No, uvjerite se sami.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Hrvatska zastava u bojama *crvena-bijela-plava* prvi je put zavijorila:

- A 1573.
- B 1848.
- C 1918.

2. Broj zvjezdica na američkoj zastavi je:

- A 48
- B 50
- C 51

3. Popularni naziv zastave Ujedinjenog Kraljevstva je:

- A *Union Jim*
- B *Union Flag*
- C *Union Jack*

4. Samo jedna zemlja na svijetu ima zastavu koja je potpuno jednobojna:

- A Maroko
- B Libija
- C Pakistan

5. Na slici je prikazana zastava:

- A Slovenije
- B Češke
- C Slovačke

Referen: 10-20-30-40-50

U sljedećem broju najavljujemo...

- **Sastavni elementi stabilnosti puščanog zrna**
- **Suvremena Turska na raskrsnici**
- **Krstarice klase Sverdlov**

